

FORVALTNINGSREVISJONS –
RAPPORT 18-2024

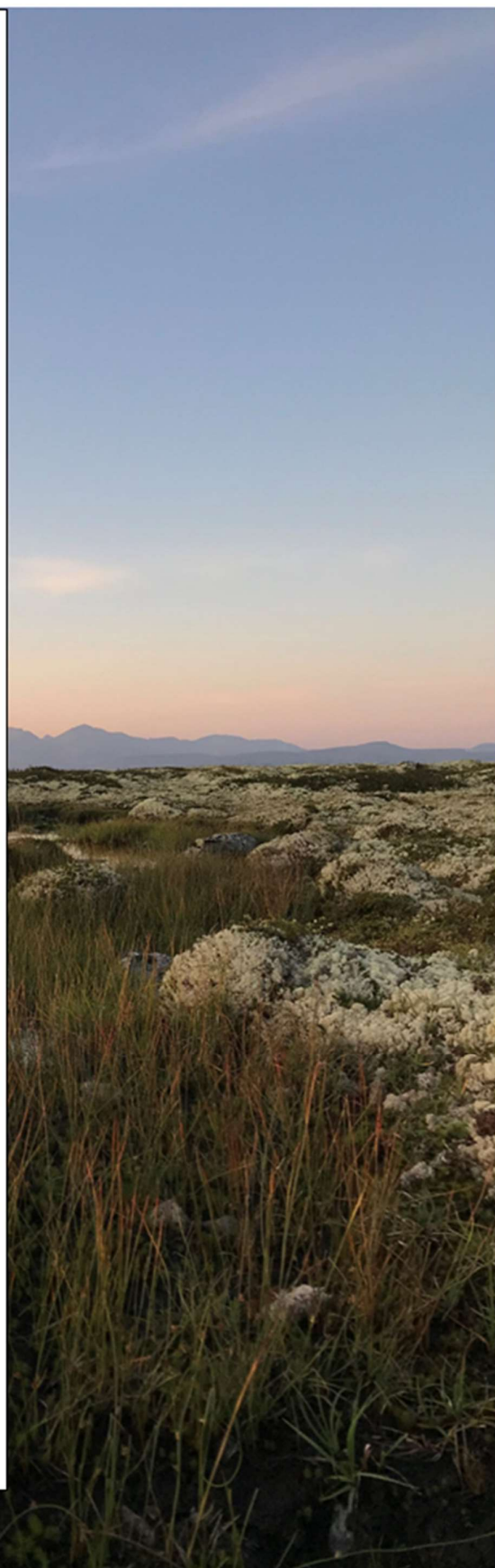
BEKYMRRINGSFULLT SKOLEFRAVÆR I INNLANDET

UTARBEIDET FOR
KONTROLLUTVALGET I
INNLANDET FYLKESKOMMUNE

INNLANDET REVISJON IKS

26. november 2024
2024-1171/KSL/GSL

FORORD

Denne rapporten er et resultat av et forvaltningsrevisjonsprosjekt om oppfølging av elever med bekymringsfullt skolefravær ved videregående skoler i Innlandet fylkeskommune. Revisjonen er gjennomført på oppdrag av kontrollutvalget i Innlandet fylkeskommune.

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave som innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak, jf. kommuneloven § 23-3.

Prosjektarbeidet er utført i perioden august til november 2024 av forvaltningsrevisor Kaija Skaare Lier. Guro Selfors Lund har vært oppdragsansvarlig revisor og Anne Live Jensvoll har kvalitetssikret rapporten. Vi har vurdert vår uavhengighet, og kjenner ikke til forhold som påvirker denne.

Utkast til rapport er sendt fylkeskommunedirektøren til uttalelse. Svaret fra fylkeskommunedirektøren er vedlagt rapporten.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Når rapporten er ferdig behandlet i kontrollutvalget og fylkestinget, vil den bli lagt ut på irev.no og i forvaltningsrevisjonsregisteret.

Lillehammer, 26. november 2024

Guro Selfors Lund
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Kaija Skaare Lier
Prosjektansvarlig revisor

INNHOLDSFORTEGNELSE

FORORD.....	2
SAMMENDRAG.....	4
1 INNLEDNING.....	4
1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING.....	7
1.2 FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER.....	7
1.3 ANSVAR OG ORGANISERING I FYLKESKOMMUNEN	7
1.4 GANGEN I RAPPORTEN	7
1.5 REVISJONSKRITERIER	8
1.6 METODISK TILNÆRMING	8
2 BAKGRUNN OM TEMA: HVA ER BEKYMINGSFULLT SKOLEFRAVÆR?	9
3 SKOLENES ORGANISERING AV ARBEIDET MED BEKYMINGSFULLT FRAVÆR	11
3.1 REVISJONSKRITERIER	11
3.2 FYLKESKOMMUNALE FØRINGER, RUTINER OG DIGITALE SYSTEMER.....	12
3.3 SKOLENES ORGANISERING.....	15
3.4 REVISJONENS VURDERINGER OG KONKLUSJONER.....	22
4 OMFANG AV SKOLEFRAVÆR VED VIDEREGÅENDE SKOLER	24
4.1 REVISJONSKRITERIER	24
4.2 OM FRAVÆRSSTATISTIKKEN	25
4.3 INNLANDET SAMMENLIGNET MED LANDET SKOLEÅRET 2023-24	27
4.4 FRAVÆRSOMFANGET I INNLANDET.....	28
4.5 VARIASJONER MELLOM KJØNN	29
4.6 VARIASJONER MELLOM ÅRSTRINN.....	30
4.7 VARIASJONER MELLOM SKOLER.....	31
4.8 VARIASJONER MELLOM UTDANNINGSPROGRAM.....	33
4.9 FRAVÆRSMØNSTRE I UTVALGTE GRUPPER.....	34
4.10 IKO-SAKER MED NÆRVÆRSFOKUS	45
4.11 VURDERINGER, KONKLUSJONER OG OPPSUMMERING	48
5 ANBEFALINGER.....	51
6 REFERANSER.....	52
VEDLEGG 1 FYLKESKOMMUNEDIREKTØRENS UTTALELSE	53
VEDLEGG 2 METODE	54

SAMMENDRAG

Bekymringsfullt skolefravær i videregående skole er et økende problem som har fått stor oppmerksomhet de siste årene. Høyt fravær kan føre til alvorlige konsekvenser, som frafall fra videregående skole, reduserte muligheter for videre utdanning og arbeid, og økt risiko for psykiske helseutfordringer, sosiale problemer og utenforskap.

Innlandet revisjon har, på oppdrag fra kontrollutvalget i Innlandet fylkeskommune, undersøkt hvordan videregående skoler i Innlandet har organisert arbeidet med bekymringsfullt skolefravær, og kartlagt omfanget av bekymringsfullt fravær.

PROBLEMSTILLINGER

- I hvilken grad er skolenes organisering av arbeidet med bekymringsfullt skolefravær i tråd med aktuelle krav og anbefalinger?
- Hva er omfanget av bekymringsfullt skolefravær ved videregående skoler i Innlandet fylkeskommune?

HOVEDFUNN, VURDERINGER OG KONKLUSJONER

Organisering av arbeidet

I Innlandet fylkeskommune er det lagt stor vekt på å sikre at flest mulig fullfører videregående opplæring. Som en del av dette arbeidet skal alle de videregående skolene følge IKO-modellen. IKO står for Identifisering, Kartlegging og Oppfølging, og er en systematisk arbeidsmodell utformet for å forebygge frafall. Modellen retter seg blant annet mot elever som viser et bekymringsfullt fraværsmønster.

Revisjonen har undersøkt skolenes organisering av arbeidet med bekymringsfullt fravær gjennom dokumentanalyse og en spørreundersøkelse til skoleledere ved alle de videregående skolene i Innlandet. Undersøkelsene våre viser at fylkeskommunen har utviklet et tydelig rammeverk for skolenes arbeid med bekymringsfullt fravær gjennom IKO-modellen og overgangsrutiner. Skolene følger i hovedsak dette rammeverket og har implementert viktige komponenter som tidlig identifisering av elever i risiko, bred kartlegging av årsaker til fravær, og systematisk oppfølging tilpasset elevenes behov. Avvik fra rammeverket forklares ofte med naturlige tilpasninger til lokale forhold som likevel ivaretar formålet.

På bakgrunn av dette konkluderer revisjonen med at skolenes organisering av arbeidet med bekymringsfullt skolefravær i all hovedsak er i tråd med lovkrav og føringer.

Undersøkelsene viser imidlertid at noen skoler utnytter IKO-modellens muligheter i større grad enn andre, noe som bidrar til at identifisering og oppfølging i mindre grad avhenger av enkeltlærere. Dette gjelder for eksempel skolene der en del av systemet er at IKO-saker sjekkes opp mot fraværssrapporter som gjennomgås regelmessig av ledelsen. Samtidig er det enkelte skoler som skiller seg ut ved å ha lengre mellomrom mellom IKO-møter, manglende faste rutiner for oppfølgingsarbeidet, eller ved ikke å ta i bruk IKO-modellens oppfølgingsplan.

Omfanget av bekymringsfullt fravær

Fraværsregistreringssystemet som brukes i Innlandet heter Visma in School og er det samme systemet som brukes ved andre videregående skoler i Norge. Systemet gir en detaljert oversikt over elevenes fravær, i både timer og dager.

Revisjonen har analysert fraværsomfanget ved videregående skoler i Innlandet for skoleåret 2023-24. Tallene for Innlandet samlet viser at nesten en av ti elever hadde over 100 fraværstimer og nær en tredel av disse hadde over 200 timer fravær.

Det er tydelige variasjoner i fraværsmønstrene:

Kjønnsforskjeller: Andelen jenter med høyt fravær er betydelig større enn andelen gutter, både på studieforberedende og yrkesfag. På studieforberedende er andelen jenter med over 200 fraværstimer 50 % høyere blant jentene enn guttene, mens på yrkesfag er andelen tre ganger så høy som for gutter.

Mens andel jenter med høyt fravær øker markant fra VG2 til VG3, går guttenes fravær ned i samme periode. Det er en tilsvarende utvikling i andel elever som slutter.

Utviklingen over tid viser at jenters samlede fravær ikke bare er høyere, men også øker raskere enn guttenes.

Utdanningsprogram: Fraværet varierer betydelig mellom programmer. For eksempel har 34 % av elevene på *frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign* mer enn 100 fraværstimer, mens programmer som *elektro og datateknologi* og *idrettsfag* har langt lavere andeler.

Helse- og oppvekstfag: Dette programmet har særlig høyt fravær. For skoleåret 2023-24 hadde nesten 20 % av elevene på dette programmet over 100 fraværstimer, hvorav en tredel hadde mer enn 200 timer. Programmet påvirker samlet fraværstatistikk betydelig.

Skolevariasjoner: Det er store variasjoner mellom skoler, men ingen tydelig sammenheng mellom skolestørrelse og fravær.

IKO-saker: I skoleåret 2023-24 mottok hver sjettede elev ved videregående skoler i Innlandet IKO-tiltak, og over halvparten av sakene hadde som mål å øke elevens skolenærvær. Guttene utgjør flertallet av de som har nærværssaker gjennom IKO-systemet ved samtlige skoler, og i snitt er det over dobbelt så mange gutter som jenter som får oppfølging. Det er imidlertid ingen tydelig sammenheng mellom høyt fravær og antallet nærværssaker ved skolene. Ved noen skoler er det flere nærværssaker enn elever med over 100 timer fravær, mens ved andre skoler er det motsatt.

Oppsummerende refleksjoner

Rapporten viser klare mønstre og variasjoner i fravær og frafall blant elever i videregående skole i Innlandet. Et gjennomgående funn er at jentene både har høyere fravær og frafall enn guttene. Det er også de

Hvordan måler vi bekymringsfullt fravær?

Revisjonen har analysert fraværstatistikken ut fra fraværskategorier som reflekterer ulike nivåer av bekymring:

Fravær > 100 timer utgjør et fravær på minst 12 % av skoleåret for elever på studiespesialisering og minst 10 % for øvrige elever.

Fravær > 200 timer utgjør et fravær på minst 20% for elever på studiespesialisering og 10% for øvrige

Frafallsraten viser til elever som sluttet i løpet av skoleåret og kan også være en relevant indikator på alvorlig fraværssproblematikk.

Merk! Ved tolkning av statistikken, er det viktig å ta i betraktning at små elevgrupper kan gi store prosentvise utslag.

jentedominerte utdanningsprogrammene, som helse- og oppvekstfag med 86 % jenter og frisørlinjen med 90 % jenter, som har de høyeste fraværstallene. Samtidig rapporterer skolene at det er flere gutter enn jenter som får fraværsoppfølging gjennom IKO-systemet. Dette gjør det naturlig å reise spørsmål om hvordan jentene fanges opp og følges opp, og om praksisen for bruk av IKO-modellen varierer mellom skolene.

Det må imidlertid tas høyde for at mønstrene avdekket i denne rapporten kan være påvirket av faktorer som ikke er analysert her. Eksempelvis kan skolenes arbeid for å forhindre frafall resultere i høyere fravær blant elever som ellers ville sluttet. På den andre siden kan skoler med lavt fravær ha høyere frafall fordi de mister elever med stort fravær i løpet av skoleåret. Utdanningsprogrammene kan også spille rolle, der enkelte linjer ofte tiltrekker seg elever med sterkere teoretiske forutsetninger, mens andre appellerer til elever med en mer praktisk orientering. Andre lokale forhold kan også ha betydning for fraværs- og frafallsmønstre.

ANBEFALINGER

Denne forvaltningsrevisjonsrapporten har blant annet som formål å gi økt innsikt om bekymringsfullt skolefravær ved videregående skoler i Innlandet. Vi håper at rapporten vil bli en del av kunnskapsgrunnlaget for fylkeskommunens videre undersøkelser og arbeid med tematikken.

Vi anbefaler at kontrollutvalget ber administrasjonen om å gjennomgå rapportens funn og vurdere hvilke tiltak som bør iverksettes for å redusere både fravær og frafall. For å kunne sette inn målrettede og effektive tiltak, er det viktig at fylkeskommunen analyserer og forstår variasjonene i både fravær og frafall.

FYLKESKOMMUNEDIREKTØRENS UTTALELSE

Fylkeskommunedirektøren har uttalt seg om høringsutkastet til rapporten. I høringssvaret fremgår det at rapporten gir nyttig innsikt som fylkeskommunen aktivt vil bruke i arbeidet med å styrke elevenes nærvær og oppfølging.

Høringssvaret er vedlagt i sin helhet bakerst i rapporten.

1 INNLEDNING

1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING

I denne forvaltningsrevisjonen ser vi nærmere på bekymringsfullt skolefravær ved de videregående skolene i Innlandet fylkeskommune. Prosjektet ble bestilt av kontrollutvalget 5. oktober 2023.

Kontrollutvalget har prioritert en forvaltningsrevisjon på dette området etter at tematikken fikk økt oppmerksomhet i kjølvannet av pandemien. Flere orienteringer til utvalget har tydet på at det er behov for en grundigere gjennomgang av temaet. En undersøkelse av omfanget av fravær og skolenes organisering av arbeidet med bekymringsfullt skolefravær vil kunne gi verdifull innsikt i seg selv. Samtidig kan den fungere som et kunnskapsgrunnlag for å vurdere om det er behov for ytterligere undersøkelser av tematikken.

1.2 FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

Formålet med forvaltningsrevisjonen er å undersøke hvordan de videregående skolene i Innlandet har organisert arbeidet med å følge opp bekymringsfullt fravær, samt kartlegge omfanget av bekymringsfullt skolefravær ved skolene.

Revisjonen vil besvare følgende problemstillinger:

- 1. I hvilken grad er skolenes organisering av arbeidet med bekymringsfullt skolefravær i tråd med aktuelle krav og anbefalinger?**
- 2. Hva er omfanget av bekymringsfullt skolefravær ved videregående skoler i Innlandet fylkeskommune?**

1.3 ANSVAR OG ORGANISERING I FYLKESKOMMUNEN

Ansvaret for videregående opplæring i Innlandet ligger under sektoren Kompetanse og tannhelse i Innlandet fylkeskommune. I tillegg til en avdeling for de videregående skolene i fylket, omfatter sektoren også avdelingene for tannhelse, fagopplæring og skoletilbud, koordinering og lederstøtte samt regional kompetanseutvikling.¹

1.4 GANGEN I RAPPORTEN

Videre i dette kapittelet redegjør vi for revisjonskriterier og metodene vi har brukt for å undersøke problemstillingene. I kapittel to vil vi introdusere temaet «bekymringsfullt skolefravær». De neste kapitlene tar

¹ Innlandet fylkeskommune, «Organisasjonskart»

for seg de to problemstillingene revisjonen har undersøkt. Hvert av disse kapitlene avsluttes med revisjonens vurderinger og oppsummeringer. Til slutt i rapporten kommer revisjonens konklusjoner og anbefalinger til fylkeskommunen. I vedleggene bakerst er fylkeskommunedirektørens uttalelse og en mer detaljert beskrivelse av metodikken.

1.5 REVISJONSKRITERIER

De sentrale kildene til revisjonskriterier er opplæringsloven og tilhørende forskrifter. Vi har brukt aktuelle forarbeid, rundskriv og uttalelser fra Utdanningsdirektoratet for å tolke de aktuelle lovbestemmelsene.

Den 1. august 2024 trådte en ny opplæringslov i kraft. Siden undersøkelsen primært omfatter data fra skoleåret 2023-24 er det opplæringsloven av 1. august 2017 som danner grunnlaget for revisjonskriteriene. Fylkeskommunens og skolenes ansvar for fraværsoppfølging er noe tydeliggjort i den nye opplæringsloven, men det er få faktiske forskjeller mellom ny og gammel opplæringslov på dette område.

Revisjonskriteriene, som er utledet for de to problemstillingene, er redegjort for innledningsvis i de aktuelle kapitlene.

Hva er revisjonskriterier?

I en forvaltningsrevisjon skal revisor utlede revisjonskriterier som kommunens virksomhet skal måles opp mot.

Kriteriene skal være en «objektiv målestokk» og de er grunnlaget for revisjonens vurderinger.

Revisjonskriterier kan utledes fra lover, forskrifter, retningslinjer, kommunale vedtak, og aksepterte faglige standarder.

*Veileder i forvaltningsrevisjon
og eierskapskontroll (NKRF, 2023)*

1.6 METODISK TILNÆRMING

Forvaltningsrevisjonsprosjektet er basert på en metodisk tilnærming som kombinerer dokumentanalyse og spørreundersøkelse. Vi har gjennomgått dokumenter mottatt fra fylkesadministrasjonen som omhandler retningslinjer og rutiner for elevoppfølging, samt fraværsstatistikk for skoleåret 2023-24. I tillegg har vi sendt ut en spørreundersøkelse til rektorer ved alle videregående skoler i Innlandet for å få direkte tilbakemeldinger fra dem på hvordan skolen har organisert arbeidet sitt og omfanget av aktuelle elevsaker.

I løpet av prosjektperioden, som strekker seg fra september 2024 til november 2024, har vi mottatt både muntlige og skriftlige tilbakemeldinger fra aktuelle ledere og rådgivere i fylkesadministrasjonen på våre spørsmål. Dette har bidratt til en dypere forståelse av fraværsstatistikken og de aktuelle prosessene og utfordringene.

For en detaljert gjennomgang av metodikken og vurdering av dataenes pålitelighet og gyldighet, vises det til vedlegg 2.

2 BAKGRUNN OM TEMA: HVA ER BEKYMRINGSFULLT SKOLEFRAVÆR?

Bekymringsfullt skolefravær er et symptom på at noe ikke er som det skal være, og har ofte flere og sammensatte årsaker. Utdanningsdirektoratet har definert bekymringsfullt skolefravær som

*«fravær fra det sosiale og faglige fellesskapet i skolen, dokumentert eller udokumentert, som kan gi konsekvenser for elevens sosiale og faglige tilhørighet og utvikling.»*²

Typisk regnes fravær som bekymringsfullt når det overstiger et visst antall dager eller en prosentandel av skoletiden. Det kan også vurderes ut fra andre faktorer som for eksempel fraværsårsak, mønster og hvordan fraværet påvirker elevens skolegang. Skolen og andre involverte instanser (som pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), helsetjenester og foresatte) har en viktig rolle i å identifisere og følge opp elever med bekymringsfullt fravær for å unngå at situasjonen forverrer seg.

Årsaker

Årsakene til bekymringsfullt skolefravær kan være mange og sammensatte, og de kan endre seg over tid. Ifølge forskningsstiftelsen Fafo skilles det gjerne mellom skolerelaterte, individuelle og familierelaterte årsaker. Det kan også være en kombinasjon av disse:

- Skolerelaterte forklaringer handler om faktorer ved skolen som skolemiljøet, relasjonen til medelever eller lærere, å være utsatt for mobbing eller å oppleve faglige vansker.
- Individuelle forklaringer handler om elevens sårbarhet i ulike situasjoner, som å gå på skolen eller forlate hjemmet. Det kan handle om psykiske plager som angst og depresjon, mangel på søvn og somatiske plager.
- Familierelaterte forklaringer handler om faktorer i hjemmet som spiller inn på skolefravær. Disse kan omhandle foresattes helse, utdanning, arbeid og bakgrunn. Om eleven har vært utsatt for misbruk eller vært vitne til det kan også være en risikofaktor.³

Barn med nevrodiagnoser som ADHD, tourettes syndrom og autisme ser ut til å ha høyere forekomst av bekymringsfullt skolefravær.⁴

Tiltak

At årsakene til fravær er mange og sammensatte medfører at tiltak for å redusere fravær og bremse utviklingen må innrettes mot ulike deler av utfordringsbildet.⁵ Videre er det viktig at tiltak settes inn tidlig, for å forhindre at fraværet blir høyt eller langvarig. Fafo (2023) har redegjort for ulike tiltak som er vanlig i Norge:

² Utdanningsdirektoratet, «Forebygge og følge opp bekymringsfullt fravær fra skolen»

³ Fafo, 2023, «Kunnskapsstatus om bekymringsfullt skolefravær»

⁴ Fafo, 2023, «Kunnskapsstatus om bekymringsfullt skolefravær» og Statped, «Skolefravær og ADHD, Tourettes syndrom og autisme»

⁵ Utdanningsdirektoratet, «Svar på oppdrag 2022-027 om fravær i grunnskole og videregående skole»

- Der man finner at årsaken til fraværet ligger hos eleven, settes det ofte inn individuell behandling og terapi som tiltak. Det er også vanlig å sette inn mentorer eller loser for å veilede og følge opp enkeltelever.
- God fraværsregistrering kan brukes som et tiltak, både for å identifisere hvilke elever som er i risikozonen og for å følge med på fravær over tid. Det er store forskjeller fra skole til skole på hvordan fravær føres.
- Arbeidet med helhetlig godt skolemiljø er et overordnet tiltak for å forebygge og for å redusere høyt fravær i skolen.
- Alternative tilbud til å være fysisk tilstede på skolen.⁶

Kirkens bymisjon har intervjuet flere fagfolk som er involvert i oppfølgingen av elever med bekymringsfullt fravær. Informantene pekte på tidlig innsats, nok ressurser og tverrfaglig sammensatte team som viktige suksessfaktorer. Videre understreket de viktigheten av systematisk arbeid med målrettede, individualiserte og tilpassede tiltak basert på ulike nivåer av alvorlighetsgrad. Universelle tiltak for elever med noe eller lavt fravær, målretta tiltak med tilpasset oppfølging for elever med høyt fravær, og mer omfattende tiltak for elever med langvarig høyt fravær. Informantene beskrev at det var nødvendig med mer individualiserte tiltak jo mer alvorlig fraværet blir.⁷

Omfang

Alle skoler skal registrere fravær, men det finnes ikke et felles nasjonalt registreringssystem for fravær som gir fullstendig oversikt over omfanget av elevers skolefravær. En del fravær er for eksempel utelatt fraværsstatistikken og det kan variere hvordan fravær defineres. Derfor er det vanskelig å fastslå statistisk hvor utbredt fraværsproblemet er eller hvordan det har utviklet seg over tid. Utdanningsdirektoratet, skoleansatte, statsforvalterne, elevombudene og flere sektororganisasjoner har imidlertid gitt uttrykk for at bekymringsfullt høyt skolefravær øker både i grunnskolen og på videregående skole.⁸

I kapittel 4 går vi nærmere inn på hva vi vet om fraværsomfanget i Norge og Innlandet, og utfordringer knyttet fraværsstatistikken.

⁶ Fafo, 2023, «Kunnskapsstatus om bekymringsfullt skolefravær»

⁷ Kirkens Bymisjon, 2023, «Snakk om skolefravær»

⁸ Fafo, 2023, «Kunnskapsstatus om bekymringsfullt skolefravær»

3 SKOLENES ORGANISERING AV ARBEIDET MED BEKYMRINGSFULLT FRAVÆR

Dette kapittelet besvarer problemstilling 1:

I hvilken grad er skolenes organisering av arbeidet med bekymringsfullt skolefravær i tråd med aktuelle krav og anbefalinger?

Kapittelet begynner med en redegjørelse for revisjonskriteriene vi har utledet for problemstillingen. Deretter beskriver vi hvordan fylkeskommunen, gjennom rutiner og systemer, har lagt til rette for at de videregående skolene skal følge opp elever med bekymringsfullt fravær. Fordi skolene i Innlandet skal jobbe etter IKO-modellen⁹, vil vi særlig fokusere på føringene som følger med denne tilnærmingen. Til slutt presenterer vi hvordan de videregående skolene har organisert arbeidet med bekymringsfullt fravær, både gjennom implementering av IKO-modellen og eventuelle andre tilnærminger.

Opplysningene baserer seg på dokumentasjon innhentet fra fylkesadministrasjonen og på resultater fra spørreundersøkelsen besvart av hver enkelt videregående skole i fylket.

3.1 REVISJONSKRITERIER

Ungdom som har fullført grunnskolen har rett til videregående opplæring. Dette er fastslått i den gamle opplæringsloven § 3-1.¹⁰ I henhold til lovens § 13-3 har fylkeskommunen plikt til å sørge for at alle som er bosatt i fylket får oppfylt sin rett til videregående opplæring.¹¹ Videre presiserer forskrift til opplæringsloven §1-3¹² at den videregående opplæringen skal være i samsvar med læreplanen. I tillegg pålegger opplæringsloven § 13-10 at fylkeskommunen må stille de nødvendige ressurser til rådighet for å sikre at lovkravene overholdes.

Selv om dette ikke er eksplisitt angitt i den tidligere opplæringsloven, innebærer fylkeskommunens plikter at ungdom enten må få sin opplæring på offentlig skole eller få tilsvarende opplæring på annen måte. Videre har fylkeskommunen et oppfølgingsansvar dersom en elev ikke møter på skolen.¹³ Oppfølgingsplikten er tydeliggjort i ny opplæringslov § 10-6: "... fylkeskommunen skal sørge for at elever med fravær fra opplæringa blir fulgte opp."

Basert på dette legger vi til grunn at fylkeskommunen som skoleeier, også før ikrafttreddelsen av den nye opplæringsloven, hadde en plikt til å følge opp elever med fravær.

⁹ IKO står for identifisering, kartlegging og oppfølging, og er en systematisk arbeidsmetodikk for skoler med formål om å forebygge frafall. Se mer under punkt 3.2.2.

¹⁰ Ny opplæringslov § 5-1

¹¹ Ny opplæringslov § 9-2

¹² Ny opplæringsforskrift fra 2024 § 4-1

¹³ Prop.57 L (2022-2023), forarbeidene til ny opplæringslov, punkt 13.2.4

Fylkeskommunen er ansvarlig, men det er de enkelte skolene som står for den praktiske oppfølgingen av elevene. Hva som er skolens plikter for å følge opp elever med bekymringsfullt skolefravær avhenger av hva fraværet skyldes. Dersom fraværet er knyttet til forhold ved skolemiljøet, har skolen plikt til å sørge for tiltak som sikrer at eleven får et trygt og godt skolemiljø.¹⁴ Dersom fraværet er knyttet til at eleven av ulike grunner har manglende utbytte av undervisningen, må skolen vurdere om de gjør tilstrekkelig for å tilpasse undervisningen til elevens behov, og de må vurdere om eleven kan ha rett til spesialundervisning.¹⁵

I sine anbefalinger til skolene om hvordan de kan håndtere bekymringsfullt fravær, understreker Utdanningsdirektoratet viktigheten av gode rutiner for kartlegging av årsakene til fraværet i hvert enkelt tilfelle. Direktoratet vektlegger også behovet for gode systemer som sikrer at oppfølgingen av elever med bekymringsfullt skolefravær tilpasses de identifiserte fraværsårsakene.¹⁶

3.1.1 KONKRETE REVISJONSKRITERIER

For å vurdere i hvilken grad skolene har organisert arbeidet med bekymringsfullt skolefravær i tråd med krav og anbefalinger, har vi utledet følgende revisjonskriterium til problemstillingen:

- **Skolene bør ha rutiner for systematisk oppfølging av elever med bekymringsfullt skolefravær som innebærer at de kan**
 - **fange opp fraværet tidlig,**
 - **kartlegge årsakene til fraværet,**
 - **sikre en systematisk og tilpasset oppfølging av fraværet.**

3.2 FYLKESKOMMUNALE FØRINGER, RUTINER OG DIGITALE SYSTEMER

3.2.1 INNLANDSSTRATEGIEN

Innlandet fylkeskommune vedtok i 2020 Innlandsstrategien 2020-2024, basert på FNs 17 bærekraftsmål.¹⁷ Strategien forutsetter at det utvikles regionale planer for sentrale innsatsområder. En av planene er «Regional plan for det inkluderende Innlandet», vedtatt i fylkestinget 21. februar 2023. Denne planen skal bidra til å utjevne sosiale og økonomiske ulikheter gjennom god inkludering i skole, utdanning og lokalmiljøet.¹⁸

¹⁴ Opplæringsloven kapittel 9A og § 9A-2 omhandler elevenes skolemiljø. Her står det at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Denne retten innebærer at det fysiske og psykososiale miljøet skal ha positiv virkning for eleven. Skolene har også en aktivitets- og dokumentasjonsplikt etter opplæringsloven 9A – 4 som innebærer at de skal følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Dersom fraværet er knyttet til at eleven av ulike grunner har manglende utbytte av undervisningen, må skolen vurdere om de gjør tilstrekkelig for å tilpasse undervisningen elevens behov og de må vurdere om eleven kan ha rett til spesialundervisning.

¹⁵ Opplæringsloven § 1-3 presiserer at kommunen skal sørge for at alle elever får opplæring som er tilpasset deres evner og forutsetninger. Elever som ikke har, eller ikke kan få, tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Elever som får spesialundervisning, skal ha det samme totale undervisningstimetallet som andre elever.

¹⁶ Utdanningsdirektoratet, «Forebygge og følge opp bekymringsfullt fravær fra skolen» /

¹⁷ Innlandet fylkeskommune, Innlandsstrategien 2020 – 2024

¹⁸ Innlandet fylkeskommune, Fylkestinget 21. februar 2023, «sak 4/2023 - Regional plan for det inkluderende Innlandet 2023-2026 (2030) – Sluttbehandling»

Planen har tre prioriterte satsingsområder, der «kompetanse og livslang læring» er ett av dem. Et av de målene for dette satsingsområdet er at «i 2030 har Innlandet relevant og tilgjengelig utdanning for alle». For å nå dette målet, legges det særlig vekt på betydningen av at flest mulig fullfører videregående opplæring.

Planen beskriver strategier for å oppnå målet om utdanning for alle, blant annet ved å «sikre inkluderende og helhetlige utdanningsløp med gode overganger» og å «utvikle relevante og tilpassede tilbud for livslang læring». For å bidra til dette målet er det besluttet at alle de videregående skolene i Innlandet skal jobbe etter «IKO-modellen».¹⁹

3.2.2 IKO-MODELLEN OG CONEXUS ENGAGE

IKO står for Identifisering, Kartlegging og Oppfølging og er en systematisk tilnærming som skolene skal følge for å forebygge frafall i videregående skole. Modellen retter seg blant annet mot elever med et bekymringsfullt fraværmønster.²⁰ Fylkeskommunen har en IKO-veileder som gir skolene konkrete retningslinjer for implementeringen av modellen. I tillegg er det utarbeidet ulike systemer og verktøy som støtter arbeidet. Beskrivelsen av IKO-modellen nedenfor bygger på informasjon fra denne veilederen.

IKO-modellen har som mål å sikre at alle elever får tilpasset oppfølging, slik at de kan fullføre utdanningsløpet. Den er bygget opp rundt tre hovedprosesser:

- Rask **identifisering** av risikoelever slik at skolen kan komme tidlig inn med tiltak.
- **Kartlegging** av enkeltelevens situasjon slik at oppfølgingen er tilpasset elevens utfordringer.
- Aktivitetene på skolenivå skal innebære tett, tilpasset og jevnlig vurdering av **oppfølgingen** som settes inn for eleven.

Identifisering

Mange ungdommer som risikerer å falle ut av utdanningsløpet, kan identifiseres allerede før de begynner på videregående skole. En del av IKO-modellen fokuserer derfor på å identifisere elever i risikogruppen ved å bruke tilgjengelig informasjon fra grunnskolen. Dette er for eksempel karakterer, fravær og resultater fra eventuelle kartleggingsprøver. Gjennom modellens IKT-systemet, Conexus Engage, overføres denne informasjonen automatisk fra ungdomstrinnet til videregående skole. Det er også definert spesifikke grenseverdier for å identifisere utsatte elever. Målet med verktøyet er å sikre en rask og effektiv overføring av informasjon mellom ungdomsskoler og videregående skoler, samt legge til rette for sammensetning av heterogene klasser før skolestart. Conexus Engage skal i tillegg benyttes ved registrering av midtveisevalueringer og halvårsvurderinger.

Midtveisevalueringene gjennom IKO-modellen innebærer at lærerne setter karakterer i alle fag to ganger i året. I tillegg er det lovpålagte halvårsvurderinger. Formålet med disse vurderingene er å gi skolen et hyppigere grunnlag for å identifisere elever som kan ha behov for ekstra oppfølging. Midtveisevurderingene deles ikke med

¹⁹ Innlandet fylkeskommune, «FNs bærekraftsmål», <https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/fns-barekraftsmal/4-god-utdanning/> (7. mars 2023)

²⁰ Prop.57 L (2022-2023), forarbeidene til ny opplæringslov, kapittel 10

elever eller foresatte, men brukes internt på skolen. Etter midtveisvurderingene og den første halvårsvurderingen gjennomføres en identifiseringsprosess, tilsvarende den som finner sted ved skolestart.

Det er avgjørende at skolen har tydelige rutiner for bekymringsmeldinger. Dette sikrer at lærere underveis i skoleåret kan melde fra til IKO-ansvarlige ved bekymringer, for eksempel ved høyt fravær, mistrivsel eller risiko for at eleven står i fare for å ikke få vurdering i et fag. Videre er det en forutsetning at skolene lager egne rutiner for bekymringsmeldinger som sikrer at lærere underveis i skoleåret raskt melder fra til IKO-ansvarlige om større faglige problemer, mistrivsel eller andre utfordringer som kan påvirke elevenes forutsetninger eller motivasjon for å fortsette opplæringen.

Kartlegging

Etter identifisering av elever med risiko gjennomføres en kartlegging av elevens utfordringer. Kartleggingen fokuserer på ulike faktorer som man vet kan knyttes til frafall fra videregående skole. Dette inkluderer for eksempel faglig mestring, motivasjon og «feilvalg» av utdanningsprogram, trivsel på skolen og livet utenfor skolen. Kartleggingsarbeidet inneholder flere elementer, inkludert elevsamtaler innen tre uker etter skolestart. Samtalene kan gjøres etter en egen samtaleguide laget spesielt for IKO-modellen. Kontaktlærer skal gjennomføre elevsamtaler med alle elevene, men de skal prioritere elevene som er identifisert som å være i risiko. I etterkant av elevsamtalene skal det avholdes klasselærermøter sammen med IKO-ansvarlige med utgangspunkt i resultatene fra elevsamtalene, der man blir enig om oppfølging i klassen eller individuelle tiltak for elever som har behov for dette.

Oppfølging

Det er ikke mulig å sette en standard for oppfølging, men det er viktig at oppfølgingen er tilpasset kartleggingen som er gjort av årsakene til elevens utfordringer. Det er også viktig at tiltakene har sammenheng med andre arenaer i elevens liv. Det må tilstrebes godt samarbeid med eleven selv og de foresatte, og en god dialog med andre involverte aktører i helsevesenet.

Når tiltak er bestemt, skal skolen lage en oppfølgingsplan sammen med eleven. Planen bør være skriftlig, men skal ikke nødvendigvis være detaljert. Den skal klargjøre elevens hovedutfordringer, ansvar for tiltak, tidsrammer og hvordan og hvor ofte effekten av oppfølgingen evalueres. Oppfølgingsarbeidet skal dokumenteres i elevens oppfølgingslogg i Conexus Engage. Oppfølgingsloggen skal sikre systematikk og oversikt i oppfølgingen slik at eleven får tilpasset opplæring eller andre tiltak som reduserer risikoen for frafall.

Skolenes organisering av IKO-arbeidet

En viktig del av IKO-modellen er å sikre at skolene er organisert med en tydelig struktur som legger til rette for tidlig identifisering av elever i risikozonen, grundig kartlegging av deres situasjon, og tett oppfølging i etterkant. Skoleledelsen ved den enkelte skole har ansvar for å fastsette når ulike oppgaver skal gjennomføres og for å tydelig definere hvem som har hovedansvaret for de ulike delene av IKO-arbeidet. I tillegg skal ledelsen etablere en fast møtestruktur for å sikre regelmessig oppfølging og koordinering av innsatsen.

3.2.3 ØVRIGE RUTINER OG DIGITALE SYSTEMER

Rutine for overgang fra ungdomsskole til videregående skole

Alle de videregående skolene skal følge fylkeskommunens rutiner for overgang fra ungdomsskole til videregående skole. Her fremgår det at overgangsarbeidet skal starte senest høsten før skolestart. Samarbeidsmøter mellom ungdomsskolen, videregående skole og eventuelt andre instanser, som PPT, skal avholdes for å diskutere individuelle søknader. Etter søknadsfristen holdes overføringsmøter med involverte parter, inkludert foresatte. Rutinen for overgangsarbeidet inneholder et årshjul som angir ansvar og tidsfrister.

Visma InSchool

Innlandet fylkeskommune bruker Visma InSchool (VIS) som sitt skoleadministrativt system. Elever kan bruke VIS for å få oversikt over timeplanen, følge med på eget fravær, melde fravær og se halvårs- og standpunktvurderinger samt eksamenskarakterer. De kan også søke om fratrekk av fravær etter gjeldende regler.

Faglærere registrerer oppmøte og fravær for elever i sine fag og registrerer halvårs- og standpunktvurderinger. Kontaktlærere har ansvar for å registrere korrekt fraværskode når eleven leverer dokumentasjon, samt for å endre timefravær til heldagsfravær ved behov.

Foresatte til elever under 18 år kan logge inn i VIS og få tilgang til informasjon som elevens timeplan, kontaktlærere og faglærere, samt oversikt over fravær som kommer på fagdokumentasjonen (vitnemålet). De kan også se halvårs- og standpunktvurderinger og eksamenskarakterer. Når eleven fyller 18 år, mister foresatte automatisk tilgang til systemet.

Dersom en elev står i fare for å få «ikke vurdert» (IV) i fag på grunn av for høyt udokumentert fravær eller manglende vurderingsgrunnlag i fag, skal faglærer sende varsel. For elever under 18 år sendes slike varsler automatisk til både eleven og foresatte. Det samme gjelder for varsler om fare for nedsatt karakter i orden eller oppførsel.

Elements

Elements er et elektronisk sak- og arkivsystem for Innlandet fylkeskommune. I Elements ligger rutiner og maler for vedtak om spesialundervisning, individuell opplæringsplan og skolemiljøsaker. I tillegg lagres elevmapper og andre opplysninger om enkeltelever, eksempelvis saker om mobbing/skolemiljøsaker eller rus. I disse tilfellene registreres det en egen sak på dette i Elements.²¹

3.3 SKOLENES ORGANISERING

I spørreundersøkelsen til ledelsen ved de videregående skolene i Innlandet ba vi dem opplyse om følgende:

- Omfanget av IKO-saker ved den enkelte skole, herunder
 - antall elever med individuelle IKO-tiltak
 - antall elever med IKO-sak der mål om økt nærvær har vært en del av oppfølgingen

²¹ Innlandet revisjon IKS, 2023, Forvaltningsrevisjonsrapport – Oppfølging av elever med spesialundervisning i Innlandet fylkeskommune

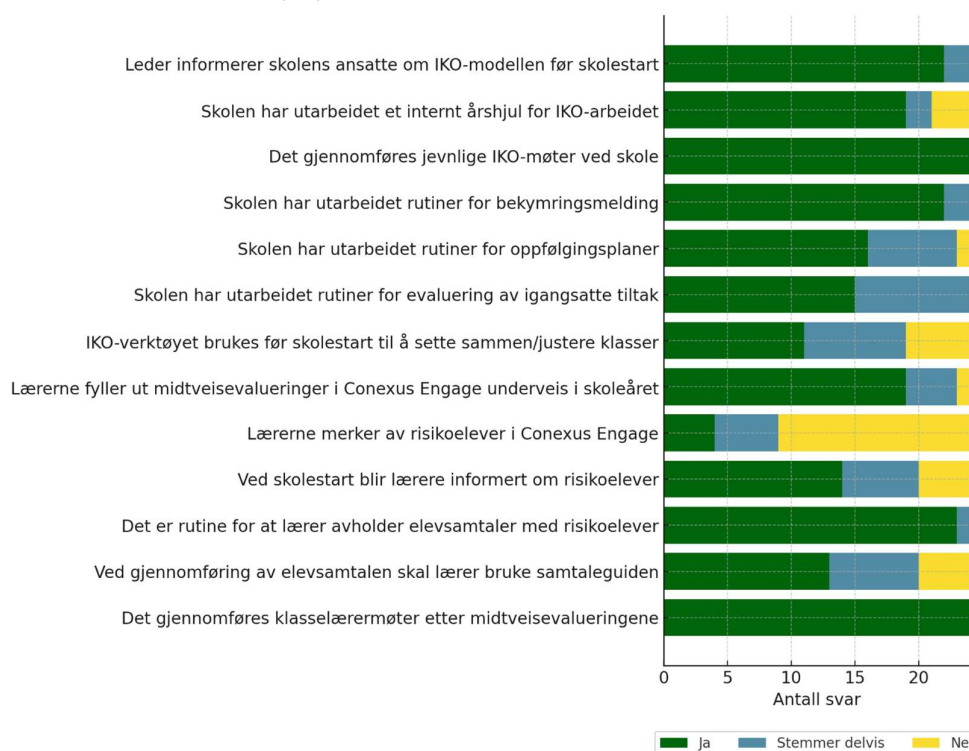
- Hvordan skolene har organisert arbeidet med bekymringsfullt skolefravær, herunder
 - i hvilken grad skolene har implementert IKO-modellen
 - om modellen er implementert i tråd med utvalgte føringer fra IKO-veilederen
 - om skolene bruker andre tilnærminger og metoder i arbeidet med skolefravær

Vi har mottatt svar fra samtlige 23 videregående skoler i Innlandet. Spørreskjemaet ble sendt til rektorene, og de kunne velge om de ville involvere andre ansatte i besvarelsen.²² Vi vil i det følgende gjennomgå resultatene fra undersøkelsen som gjelder organisering av arbeidet med bekymringsfullt skolefravær. Hva skolene har rapportert om omfanget av IKO-saker vil presenteres i kapittel 4 (se punkt 4.10).

3.3.1 IMPLEMENTERING AV IKO-MODELLEN

For å måle implementeringsgraden av IKO-modellen har vi tatt utgangspunkt i komponenter som bør være på plass på den enkelte skole, slik disse er beskrevet tidligere i dette kapittelet (punkt 3.2.2). Siden vi undersøker implementeringen på systemnivå ved den enkelte skole, og ikke skolenes praktisering av arbeidet, har vi særlig vektlagt skolenes struktur og systematikk i IKO-arbeidet og skolenes bruk av tilgjengelig data.

For å finne ut hvordan IKO-modellen er implementert og forankret ved skolene, ble ulike komponenter ved IKO-modellen presentert. Skolene skulle svare på påstandene med «ja», «stemmer delvis», og «nei». Diagrammet under viser skolenes svar på påstandene:

²² 16 av de 25 skolene oppga at de involverte IKO-rådgivere eller andre ansatte for å gjennomføre undersøkelsen, mens i de øvrige besvarelsene har ledelsen svart alene. Uavhengig av hvem som har svart, omtaler vi i det videre som at «skolen» har svart.

Oppsummert viser svarene når det gjelder implementering av IKO-modellen følgende:

- Alle ledere rapporterte at de **informerer** ansatte om IKO-modellen før skolestart. Flere kommenterte at dette gjøres i forbindelse med planleggingsdag ved oppstart av skoleåret.
- Samtlige skoler melder at de har interne **årshjul** for IKO-arbeidet. De som svarte «nei» eller «stemmer delvis» på dette punktet, kommenterte at IKO-arbeidet er integrert i skolens pedagogiske årshjul.
- Alle skolene opplyste at de har rutine for å gjennomføre **elevsamtaler** med risikoelever innen tre uker etter skolestart, og de fleste benytter samtaleguiden utarbeidet av fylkeskommunen. Noen skoler har utviklet egne samtaleguider, som de bruker i stedet.
- Alle skolene svarte at de gjennomfører **klasselæremøter** i etterkant av midtveisevalueringene.
- Samtlige skoler sier de har etablert **rutiner for håndtering av bekymringsmeldinger**, og de fleste har også utviklet **rutiner for oppfølgingsplaner**. Det ble likevel bemerket at oppfølgingsrutinene kan variere etter sakens art, og én skole svarte at de ikke hadde formaliserte oppfølgingsrutiner.
- Alle skolene svarte at de har rutiner for **evaluering** av igangsatte tiltak. De som svarte «stemmer delvis» kommenterte at evalueringsrutinene var integrert i strukturen for IKO-møter og oppfølgingsplaner.

Skolene ga følgende tilbakemeldinger når det gjelder strukturer for IKO-møter:

- Noen skoler har IKO-møter på klassenivå annenhver uke, mens i de øvrige ukene har IKO-teammøter med ledelse og IKO-rådgivere. Én skole beskriver at de organiserer arbeidet med både identifisering, kartlegging og oppfølging i klasselærerråd som er hver sjetten uke, med deltakelse fra alle lærere på trinnet i tillegg til ledelsen.
- Deltakelsen i IKO-møtene varierer, men den består ofte av ledelsen og IKO-ansvarlig, lærere, rådgivere og helse- og sosialpersonell. Noen få skoler oppgir at skoleledelsen ikke deltar fast i disse møtene, og ved åtte av 23 skoler deltar ikke læreren. Mange kommenterte at PPT, rådgiver eller elevtjenesten deltar i IKO-møtene. Det var i stor grad samme svar på spørsmålet om deltakelse i møtene for å utarbeide og evaluere oppfølgingsplaner, men her var det flere som svarte at også lærere deltok. Flere kommenterte at deltakelsen i IKO-møter varierer etter sakens natur og hvem det er aktuelt at deltar.

Oppsummert om bruk av Conexus Engage:

Bruken av Conexus Engage var området der svarene fra skolene var mest varierende. Flere skoler trakk fram at Conexus Engage bidrar til å effektivisere kartleggingsprosessen og gi skolen en bedre oversikt over elevenes fraværstatus. Andre oppga at de kun delvis bruker systemet.

- **Merking av risikoelever:** Nesten halvparten av skolene svarte at de ikke bruker Conexus Engage for å identifisere risikoelever. Flere av disse skolene kommenterte at de bruker andre verktøy og systemer, som Teams, Qlik sense og «Ny observasjon». Mange oppga også at overgangsskjemaer og annen

informasjon brukes som kilder for å identifisere elever i risiko. En skole som ikke bruker Conexus Engage til merking av risikoelever, forklarte: «*Vi melder bekymring løpende gjennom kontakt mellom kontaktlærer/trinnleder, i klasselærerråd og i elevteam*». Flere kommenterte også at det ikke er lærer, men IKO-rådgiver eller ledelsen, som merker av risikoelever i Conexus Engage.

- **Sammensetning av klasser:** For skoler med bare én klasse per trinn var det ikke aktuelt å bruke Conexus Engage til sammensetning av klasser. Flere skoler nevnte også at de ved classesammensetning supplerer informasjonen fra Conexus Engage med annen overgangsinformasjon. En skole uttalte: "*Vi har bare en klasse på hvert trinn, men bruker Conexus Engage (sammen med annen overgangsinformasjon) for å kartlegge om elever kan være aktuelle for bytte av utdanningsprogram etter skolestart. Vi bruker det også som grunnlag for pedagogiske tiltak, plassering i klasserom, samarbeidsgrupper m.m.*»
- **Midtveiseevalueringer:** De fleste skolene rapporterte at de bruker Conexus Engage til midtveiseevalueringer. Kun én skole oppga at de ikke gjør dette, og de viste til at de bruker Visma inSchool. Skoler som svarte «stemmer delvis» på dette punktet, hadde ulike tilnærminger: Én skole bruker både Visma InSchool og Conexus Engage, en annen har innført «kvartalsstopp» og en tredje planlegger å innføre midtveiseevalueringer fra innværende skoleår.
- **Flere ansatte bruker IKO-verktøyene:** Ved tilnærmet alle skolene brukte både ledelse, IKO-ansvarlige og lærere Conexus Engage som et verktøy i arbeidet, men bare ved ti av 23 skoler brukte helse- og sosialpersonell dette verktøyet. Flere respondenter kommenterte imidlertid at også PPT og elevtjenesten benytter Conexus Engage, mens én skole kommenterte at PPT ikke hadde tilgang til dette systemet.

3.3.2 UTFYLLENDE OM IDENTIFISERING, KARTLEGGING OG OPPFØLGING

I undersøkelsen fikk skolene anledning til å gi en utfyllende beskrivelse av hvordan de organiserer arbeidet sitt med å identifisere, kartlegge og følge opp elever med bekymringsfullt fravær. Svarene viser et bredt spekter av metoder, rutiner og verktøy som skolene benytter for å fange opp elever tidlig, slik at nødvendige tiltak kan iverksettes.

Overgang fra ungdomsskolen

En sentral fremgangsmåte for mange skoler er å bruke informasjon fra overgangsmøter og overgangsskjemaer som fylles ut av elever og lærere i ungdomsskolen. Denne informasjonen er spesielt viktig ved skolestart, hvor risikoelever identifiseres gjennom samtaler med dem og deres foresatte, samt innhenting av informasjon fra tidligere skole. Flere skoler rapporterte at de aktivt bruker overgangsmøter og skjemaer til å kartlegge elever som kan være i risikozonen allerede før skoleåret starter, for å sikre en god overgang og tidlig innsats.

Løpende og helhetlig tilnærming

Flere skoler beskrev hvordan de har tilpasset og supplert IKO-modellen i arbeidet med å håndtere bekymringsfullt fravær. Mange fremhevet klasseammøter de første ukene av skoleåret som viktige arenaer for å diskutere individuelle elevbehov og potensielle utfordringer.

Flere skoler har etablert rutiner for ukentlige eller jevnlige møter der elevers fravær og situasjon blir gjennomgått. Et eksempel på dette er en skole som holder ukentlige møter der avdelingsledere og elevtjenesten analyserer fraværssrapporter og avgjør hvem som skal følge opp videre tiltak. En annen skole har implementert daglige kontroller der elevtjenesten er til stede i klasserommene for å registrere elever som er fraværende. Disse elevene blir deretter fulgt opp med telefonsamtaler eller meldinger, for å sikre rask reaksjon og oppfølging ved fravær.

Andre eksempler på ulike tilnærminger fra skolene:

- En av skolene beskrev seks sentrale aktiviteter som de benytter i arbeidet med bekymringsfullt fravær:
 - 1) Informasjonsmøter ved skolestart: Det arrangeres informasjonsmøter med ansatte i alle klasser ved oppstart av skoleåret. IKO-teamet deltar aktivt i disse møtene, der overgangsskjemaer og informasjon fra overgangsmøter gjennomgås.
 - 2) Klasseteammøter: I løpet av de første fire ukene av skoleåret gjennomføres klasseteammøter i alle klasser, hvor elevsituasjonen diskuteres.
 - 3) Samling av informasjon: All relevant informasjon blir samlet i fysiske permer på rektors kontor. Det er den enkelte lærers ansvar å sette seg inn i og holde seg oppdatert på informasjon om elever i de har ansvar for.
 - 4) Bruk av Conexus Engage: Conexus Engage-systemet blir gjennomgått i klasseteamene.
 - 5) Fravær som satsingsområde: Ledelsen har fravær som ett av tre satsingsområder for skoleåret.
 - 6) Månedlig gjennomgang av fraværssrapporter: Ledelsen gjennomgår fraværssrapporter hver måned for å sikre at IKO-meldingene fra faglærere følges opp, og at varsel er gitt i samsvar med opplæringslovens krav for elever med 6-7 % fravær.
- En annen skole rapporterte at de identifiserer elever i risikogruppen for bekymringsfullt fravær både ved skolestart og gjennom året via faste rutiner. Ved skolestart foretar rådgiver en kartlegging, og i løpet av året sender arkivansvarlig fraværssrapporter annenhver uke til ledelsen. Elever med høyt fravær identifiseres og følges opp med varsler eller motivasjonssamtaler. Fravær er også fast tema på ukentlige IKO-møter, der avdelingsledere i forkant kartlegger bekymringsfullt fravær for videre drøfting i møtene. Skolen har dessuten utarbeidet veiledere for faglærere og kontaktlærere om registrering og oppfølging av fravær. Disse gjennomgås med personalet ved skolestart.
- En rektor beskrev tilnærmingen på sin skole slik:

«Vi gjennomgår alle elever på skolen ved midtveisvurdering og etter første termin, i samarbeid med avdelingsleder, spesialpedagogisk koordinator og leder for pedagogisk støtte. Da analyserer vi karakterer og fravær, og setter inn tiltak for elever med faglige utfordringer, høyt fravær eller andre utfordringer. Der det er flere elever med utfordringer i et enkeltfag, setter vi også inn tiltak på systemnivå. Med bakgrunn i dette vil vi påstå at alle elever på skolen er en del av IKO-arbeidet på skolen.»

Viktige roller på ulike nivåer

Kontaktlæreren spiller en avgjørende rolle i arbeidet med å fange opp elever med bekymringsfullt fravær, og sørger for at disse elevene inkluderes i skolens systematiske oppfølging. En rektor beskrev det slik:

«Kontaktlærer følger tett opp fravær gjennom observasjoner, kartlegginger i timer og fag, elevsamtaler, møter med elev og foresatte, deltakelse i klasselærerråd, og gjennom å sende bekymringsmeldinger til IKO-teamet som behandles i de ukentlige IKO-møtene.»

En annen rektor fremhevet en noe annerledes struktur:

«Kontaktlærer følger opp elever med fravær, men avdelingsleder har oversikt og etterspør status der de ser et fraværsmønster eller økende fravær. Avdelingsleder deltar på månedlige IKO-møter, der fravær er et fast punkt. Gjennomgang av fravær skjer også ukentlig i klassens time, og situasjonen evalueres i både ledermøter og kontaktlærermøter.»

Flere skoler rapporterer at ledelsen er aktivt involvert i oppfølgingen av fravær, enten gjennom direkte gjennomgang av fraværssrapporter, deltakelse i IKO-møter, eller mer strategisk arbeid med å sette fravær på dagsorden. På flere skoler går avdelingslederne ukentlig gjennom fraværssrapporter sammen med rådgivere.

Samarbeid mellom ulike aktører

Mange skoler understreker betydningen av et godt samarbeid mellom ulike aktører internt på skolen for å kunne fange opp og følge opp elever med bekymringsfullt fravær. Dette inkluderer ikke bare faglærere, kontaktlærere og ledelsen, men også rådgivere med ulik kompetanse og miljøarbeidere.

Når det gjelder oppfølgingen av elever med komplekse behov, trekkes det frem at samarbeid med eksterne aktører som skolehelsetjenesten, PPT (Pedagogisk-psykologisk tjeneste), BUP (Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk), oppfølgingstjenesten, NAV, og barnevernet er avgjørende. Dette tverrfaglige samarbeidet kan omfatte alt fra samtaler med helsesykepleier til oppfølging gjennom barnevernstjenesten eller BUP. Noen skoler nevner også at de benytter kommunens ambulerende helsetjenester for ungdom som en del av deres daglige oppfølgingsstrategi.

Individuelle oppfølgingsløp

Flere skoler trakk fram at det ikke finnes én standardløsning for oppfølging av elever med bekymringsfullt fravær. Tiltakene tilpasses den enkelte elev basert på årsakene til fraværet. Dette kan innebære hyppige samtaler mellom elev og kontaktlærer, individuelle oppfølgingsplaner, eller tilpasninger i undervisningen for å sikre mestring og relevans. Samtidig fremhever flere skoler at systematikken gjennom IKO-modellen, og særlig oppfølgingsplanene, gir tydelige rammer for arbeidet.

En rektor beskrev det slik:

«Oppfølgingen tilpasses etter behov, men skal skje på lavest mulig nivå. Kontaktlærer har vanligvis hovedansvaret, men faglærere, rådgivere og elevveiledere kan også ha ansvar, avhengig av relasjonen og situasjonen. Tiltak kan for eksempel være ukentlige samtaler med kontaktlærer, rådgiver eller elevveileder, samt kontakt med hjemmet ved gjentatt fravær. Ved behov involveres skolehelsetjenesten eller PPT. Rådgiver og avdelingsleder holder seg oppdatert og gjennomgår status på IKO-elever i ukentlige møter, hvor de fordeler oppgaver og erstatter hverandre ved fravær. Rektor tar beslutninger om viktige veivalg og ressursfordeling.»

3.3.3 DOKUMENTASJON AV ARBEIDET

Et av spørsmålene i spørreundersøkelsen dreide seg om hvordan skolene sikrer at arbeidet med elevoppfølging blir dokumentert. Her er noen av hovedpunktene som kom frem:

Bruk av Elements

Mange skoler fremhever Elements som det primære arkivsystemet for å lagre arkivverdig informasjon, spesielt referater fra møter, logger over oppfølging, og dokumentasjon av igangsatte tiltak. Referater fra møter med elever og foresatte arkiveres også her. Ofte er det en avdelingsleder, rådgiver eller andre fra administrasjonen som er ansvarlige for å sørge for at nødvendig dokumentasjon blir arkivert i Elements.

Conexus Engage

Conexus Engage blir nevnt av flere skoler som et system for å følge opp enkeltelever gjennom registrering av logger og tiltak. Dette systemet brukes hovedsakelig for å registrere og dokumentere oppfølgingen som elever får, men i noen tilfeller blir informasjonen senere flyttet over til Elements for arkivering. Flere skoler beskriver utfordringer med systemet, inkludert dobbeltarbeid og ineffektivitet i dokumentasjonsprosessen, noe som har ført til at noen skoler har gått over til andre løsninger, som for eksempel Teams.

Teams som samarbeidsplattform

Mange skoler bruker Teams som en intern kommunikasjonsplattform hvor ansatte kan samarbeide om oppfølging av elever. Dette systemet blir brukt for å dele bekymringsmeldinger, tiltak og oppfølgingslogger i lukkede kanaler. Enkelte skoler nevner at dokumentasjonen fra Teams senere blir arkivert i Elements for å sikre at den blir tilgjengelig over tid. Skolene fremhever at Teams letter samarbeidet og gjør informasjonen mer tilgjengelig for de som jobber med elevene.

Visma Inschool (VIS) for fraværsregistrering

Skolene trakk fram Visma InSchool som systemet de bruker til å registrere fravær og varsle om høyt fravær, og holde oversikt over elevenes fraværstatistikk. Dette systemet gir skolene en samlet oversikt over elevenes oppmøtehistorikk.

Ansvarsfordeling

Ansvar for dokumentasjon og arkivering varierer mellom skolene. Flere rapporterer å ha dedikerte roller, som IKO-ansvarlige, rådgivere, avdelingsledere eller andre i administrasjonen, med hovedansvaret for korrekt lagring av arkivverdig informasjon. Ved noen skoler ligger dokumentasjonsansvaret hos kontaktlærere, mens andre skoler har organisert det slik at ikke lærerne har tilgang til skolens arkivsystem.

Manuelle prosesser og utfordringer

Noen skoler rapporterer at de er i en utviklingsfase når det gjelder systemer for løpende arkivering. Enkelte elementer håndteres fremdeles manuelt, for eksempel bekymringsmeldinger som samles i permer. En skole påpeker utfordringer med å få lærere til å bruke de digitale systemene, og understreker behovet for mer effektive rutiner for dokumentasjon. En annen skole rapporterer at alt arkivverdig materiale lagres i IKO-loggen, og at alle relevante dokumenter kopieres og arkiveres i elevens mappe i Elements ved slutten av skoleåret.

3.3.4 BRUK AV IKO-VEILEDEREN OG LÆRINGSMODULER FOR IKO-MODELLEN

Nesten alle skolene rapporterte at de følger fylkeskommunens veileder for IKO-modellen. De skolene som ikke bekreftet dette, kommenterte at de i stedet har integrert veilederens retningslinjer i sine egne rutiner. To skoler oppga at de følger veilederen på alle områder, bortsett fra oppfølgingsmodulen.

Fylkeskommunen har utarbeidet tre læringsmoduler som skolenes ledelse kan bruke i implementeringen av IKO-modellen. I undersøkelsen ble det stilt spørsmål om skolene hadde tatt disse læringsmodulene i bruk. Fjorten av skolene oppga at de hadde brukt modulene, mens resten svarte at de ikke hadde gjort det. Det ble blant annet kommentert at læringsmodulene har vært brukt i forbindelse med opplæring av ansatte og som inspirasjon. Andre skrev at modulene ikke lenger er like relevante, ettersom skolene har utviklet egne rutiner for IKO-arbeidet. En av skolene beskrev situasjonen slik: «Skolen har innarbeidet en god systematikk rundt IKO-arbeidet, som gjør læringsmodulene overflødige.».

3.4 REVISJONENS VURDERINGER OG KONKLUSJONER

Dette kapittelet har besvart problemstilling 1:

I hvilken grad er skolenes organisering av arbeidet med bekymringsfullt skolefravær i tråd med aktuelle krav og anbefalinger?

Revisjonskriteriene knyttet til problemstillingen var at skolene bør ha rutiner og prosedyrer for systematisk oppfølging av elever med bekymringsfullt skolefravær som innebærer at de kan

- fange opp fraværet tidlig,
- kartlegge årsakene til fraværet,
- sikre en systematisk og tilpasset oppfølging av fraværet.

Undersøkelsene våre viser at fylkeskommunen har utviklet et tydelig rammeverk for skolenes arbeid med systematisk identifisering, kartlegging og oppfølging av bekymringsfullt fravær gjennom IKO-modellen og overgangsrutiner. Videre viser undersøkelsen at skolene i hovedsak følger disse. Summen av svarene fra spørreundersøkelsen viste at skolene i stor grad har implementert viktige komponenter av IKO-modellen som kan bidra til tidlig identifisering av elever i risiko, bred kartlegging av årsaker, og en systematisk oppfølging av eleven som er tilpasset disse årsakene. På områdene der skolene oppga at de ikke fullt ut fulgte IKO-rammeverket, oppga de ofte naturlige forklaringer på dette, eller viste til alternative tilpasninger de hadde gjort på sin skole for å sikre samme formål. Det understrekes at revisjonen kun har undersøkt skolenes organisering på et overordnet nivå. Med det som utgangspunkt mener vi at variasjonene når det gjelder hvordan ulike skoler har organisert arbeidet med tidlig innsats og oppfølging overfor elever med bekymringsfullt fravær, er innenfor den autonomien skolene har til å tilpasse arbeidet sin skole.

På bakgrunn av dette konkluderer vi med at skolenes organisering av arbeidet med bekymringsfullt skolefravær i all hovedsak er i tråd med lovkrav og føringer.

Vårt inntrykk er imidlertid at noen skoler i større grad enn andre benytter seg av mulighetene som ligger i IKO-modellen slik at identifisering og oppfølging av eleven i mindre grad avhenger av den enkelte lærer. Dette gjelder for eksempel skolene der en del av systemet er at IKO-saker sjekkes opp mot fraværsrapporter som gjennomgås regelmessig av ledelsen. Vi merket oss også at enkelte skoler skilte seg ut med langt større mellomrom mellom IKO-møter og at enkelte oppga at de ikke hadde nedfelte rutiner for oppfølgingsarbeidet og heller ikke tok i bruk IKO-modellens oppfølgingsplan.

4 OMFANG AV SKOLEFRAVÆR VED VIDEREGÅENDE SKOLER

Dette kapittelet besvarer problemstilling 2:

Hva er omfanget av bekymringsfullt fravær ved videregående skoler i Innlandet fylkeskommune?

Problemstillingen har først og fremst til hensikt å kartlegge omfanget av bekymringsfullt elevfravær ved de videregående skolene i Innlandet. For slike problemstillinger som ikke er normative, er det i utgangspunktet ikke nødvendig å utlede revisjonskriterier. Vi har likevel valgt å etablere et revisjonskriterium knyttet til fylkeskommunens plikt til å ha oversikt over elevenes fravær, ettersom dette er lovfestet.

Kapittelet innledes med en redegjørelse for dette revisjonskriteriet, før vi går nærmere inn på statistikken. Vi vil blant annet sammenligne med nasjonale tall, og se på variasjoner i fraværsomfanget basert på: årstrinn, kjønn, utdanningsprogram og skoler.

Avslutningsvis presenteres data om antall elever med IKO-oppfølgning og andelen saker med fokus på økt skolenærvær. Vi undersøker også mulig sammenheng mellom nærværsfokusede IKO-saker og høyt elevfravær.

4.1 REVISJONSKRITERIER

Skoleeier har ansvar for å etablere et forsvarlig system for registrering av elevenes fravær, og fraværet skal dokumenteres hvert halvår. Eleven kan få fjernet inntil ti fraværsdager fra fraværskontrollen dersom fraværet for eksempel skyldes helsemessige forhold eller politisk arbeid. Dette er regulert i forskrift til den tidligere opplæringsloven §§ 3-36 og 3-45, og i forskrift til ny opplæringslov § 9-9 og § 9-53.

Fraværssystemet skal sikre at skolens plikter knyttet til fraværsgrensen og registrering av fravær på fagdokumentasjonen²³ blir ivaretatt.²⁴ Systemet må derfor kunne håndtere både fravær i dager og timer som skal føres på fagdokumentasjonen, samt fravær i timer i enkeltfag.

På denne bakgrunn har vi utledet følgende revisjonskriterium for problemstilling 2:

- **Skolene skal ha registreringssystemer som dokumenterer elevers fravær i det enkelte fag.**

²³ For en elev ved videregående skole er *fagdokumentasjon* en samlet oversikt over oppnådd kompetanse, resultater og oppmøte i de ulike fagene eleven har hatt. Fagdokumentasjonen er en del av elevens kompetansebevis eller vitnemål, som brukes som offisiell dokumentasjon ved søknad til høyere utdanning eller lærlingplasser.

²⁴ Fraværsgrensen er presisert i gammel opplæringsforskrift § 3-9. Her fremgår det at elever som har mer enn 10 % uokumentert fravær i enkeltfag, som hovedregel ikke vil ha rett til å få halvårsvurdering eller standpunktkarakter i faget. Rektor kan vurdere om det likevel skal gis karakter til elever med inntil 15 % uokumentert fravær, dersom årsaken til fraværet tilsier at det er urimelig at fraværsgrensen skal gjelde. Gammel opplæringsforskrift § 3-45 presiserer at alt fravær skal føres opp på vitnemålet, og at man skal føre opp både dager og timer. Inntil ti skoledager med dokumentert fravær kan fjernes fra vitnemålet hvis eleven kan dokumentere at årsaken til fraværet oppfyller gitte kriterier.

4.2 OM FRAVÆRSSTATISTIKKEN

For å kartlegge fraværet i Innlandet har vi benyttet både offisiell statistikk fra Utdanningsdirektoratet og statistikk Innlandet fylkeskommune har oversendt oss. Alle tallene er hentet fra Vigo sentralbase, som er databasen der alle videregående skoler i Norge registrerer opplysninger om fravær og frafall.²⁵

Offisiell statistikk fra Utdanningsdirektoratet

Utdanningsdirektoratet publiserer årlig statistikk for elevfravær, både i timer og dager, samt andelen elever som fullfører videregående opplæring. Tallene kan sorteres på skoleår, fylke, skole, utdanningsprogram, trinn, kjønn og fraværstype. Man kan se fraværstallene i median og gjennomsnitt, men det er ikke mulig å sortere ut elever ut fra omfanget av fravær.

Detaljert statistikk fra Innlandet fylkeskommune

Fraværdata fra fylkesadministrasjonen for skoleåret 2023-24 er mer detaljert. Denne statistikken gir informasjon om:

- Skole og elevtall fordelt etter studieprogram, årstrinn og kjønn
- Antall elever
 - som har fullført og bestått alle fag
 - som har fullført, men ikke bestått alle fag
 - som har sluttet i løpet av skoleåret og ikke fullført (sluttere)
- Antall elever som har fullført skoleåret og som har et samlet fravær som er likt eller overstiger henholdsvis 50, 100, 150, 200, 300, 400, 500, 600 og 700 timer i løpet av skoleåret 2023-24. I tallene er dagsfravær omregnet til timer.²⁶

I fraværstatistikken fra Innlandet fylkeskommune det lagt til grunn at elever som går studiespesialiserende utdanningsprogram har 842 undervisningstimer per skoleår fordelt på 190 dager. For øvrige elever legges det til grunn 981 undervisningstimer per skoleår fordelt på 190 dager. Hvor stor andel fraværsomfanget utgjør, avhenger altså av hva slags utdanningsprogram eleven er på:

- Elever på studiespesialisering:
 - 300 timer fravær utgjør 36 %, eller 68 dager.
 - 200 timer fravær i løpet av skoleåret vil utgjøre 24 % fravær eller 46 dager.
 - 100 timer utgjør 12 % fravær, eller 23 dager.
- Øvrige elever:
 - 300 timer fravær utgjøre 30 %, eller minst 57 dager fravær dersom det kun er dagsfravær.
 - 200 timer fravær vil utgjøre 20 % fravær eller minst 38 dager.
 - 100 timer utgjør 10 % fravær, eller minst 19 dager.

²⁵ Novari IKS, om Vigo, nettside: <https://novari.no/utdanning/vigo/>

²⁶ For elever på studiespesialisering omregnes en dag til 4,5 timer, mens for øvrige elever omregnes en dag til 5,25 timer .

I denne rapporten, som fokuserer på «bekymringsfullt» skolefravær, presenterer vi fraværstatistikken basert på tre kategorier som reflekterer ulike nivåer av bekymring: 100, 200 og 300 timer fravær. I tillegg inkluderer vi andelen elever som sluttet i løpet av skoleåret, da dette også er en viktig indikator på alvorlig fraværspromblematikk. Andel elever innen ulike fraværskategorier beregnes ut fra antallet elever som fullførte skoleåret (elevtall trukket fra elever som sluttet i løpet av skoleåret), mens andel elever som sluttet beregnes ut fra antallet elever ved skolestart.

Der ikke annen kilde er oppgitt, er det dataene fra fylkesadministrasjonen som er benyttet. For å forhindre direkte eller indirekte identifisering av enkeltelever, viser vi ikke antall eller andeler der dette tilsvarer fem elever eller færre.

4.2.1 FORBEHOLD VED TOLKNING AV TALLENE

Fraværstatistikken kan fortelle oss om tendenser og mønstre på et gitt tidspunkt innen tematikken bekymringsfullt skolefravær. Det er imidlertid noen forbehold ved tallene:²⁷

- **Viser kun fravær som fremkommer på fagdokumentasjonen:** Fraværstatistikken viser kun det fraværet som er registrert på fagdokumentasjonen til elevene, og ikke fravær som er fjernet fra dokumentasjonen. I og med at elever kan få slettet inntil ti dager fravær fra fagdokumentasjon per skoleår,²⁸ kan enkelte elever ha hatt opp til ti dager mer fravær enn det som vises i tallene revisjonen har undersøkt. For en elev på studiespesialisering med registrerte 200 timer, kan det reelle fraværet derfor være 245 timer, noe som tilsvarer 54 dager fravær i stedet for 44, dersom ti dager er fjernet fra fraværskokumentasjonen.
- **Elever som har sluttet er ikke inkludert:** Fraværstallene omfatter ikke elever som har sluttet i løpet av skoleåret. Det var 10790 elever som fullførte videregående skole i Innlandet skoleåret 2023-24 og det var 344 elever som sluttet underveis. Utdanningsdirektoratet har rapportert at elevene som sluttet i løpet av skoleåret 2023–24 hadde høyere fravær både i antall dager og timer sammenlignet med en typisk elev. Medianfraværet for denne gruppen var 15 dager og 46 timer på vitnemålet for skoleåret 2022–23, sammenlignet med 4 dager og 19 timer hos den typiske elev.²⁹ Det kan derfor antas at en betydelig andel av «slutterne» hadde høyt fravær før de sluttet.
- **Mangelfull registrering:** Det reelle fraværet kan være høyere enn tallene viser, da fraværregistreringen kan være ufullstendig og av varierende kvalitet. Registreringen påvirkes både av interne rutiner ved skolene og av de som utfører registreringene.

Fraværstallene må altså tolkes forsiktighet, men man kan fastslå at det faktiske fraværet er høyere enn statistikken som presenteres nedenfor viser.

²⁷ Disse forbeholdene gjelder både for den offisielle statistikken fra Utdanningsdirektoratet og den mer detaljerte statistikken vi har fått tilsendt fra fylkeskommunen.

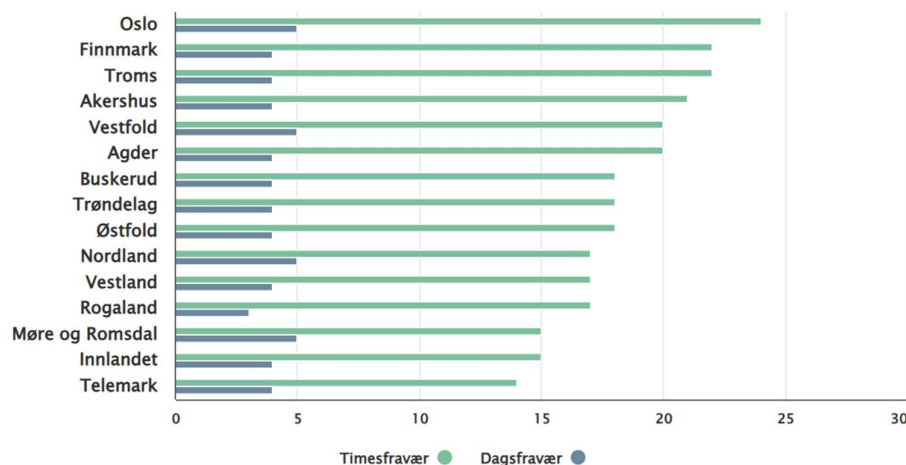
²⁸ Fravær som kan trekkes fra vitnemålet er dokumentert fravær som for eksempel skyldes helsegrunner, oppfølging av helsetjenester, velferdsgrunner (som begravelse og akutte familiære situasjoner), politisk arbeid og religiøse høytider.

²⁹ Utdanningsdirektoratet, 2024, «Økt fravær i videregående», <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/analyser/2024/fravar-vgs-2023-24/slutter/>

4.3 INNLANDET SAMMENLIGNET MED LANDET SKOLEÅRET 2023-24

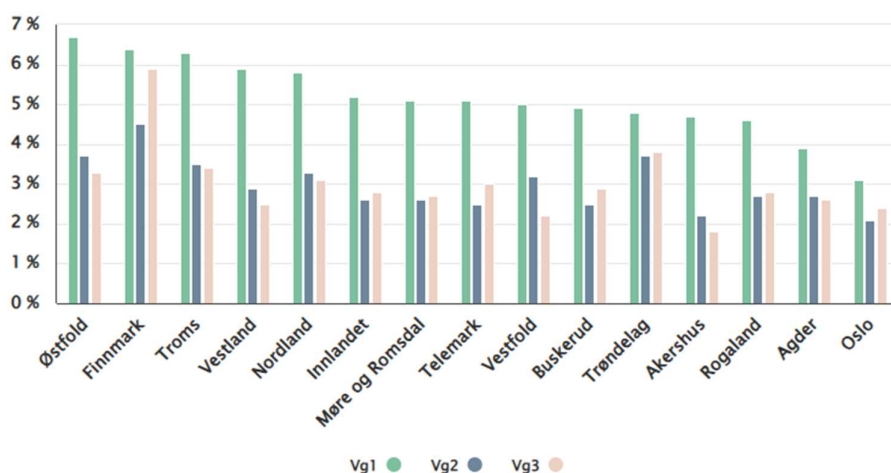
Det er store geografiske forskjeller i elevenes timefravær i Norge, men dagsfraværet er relativt likt på tvers av fylkene. Elevene i Oslo har det høyeste fraværet med 24 timer og 5 dager i dagsfravær, mens Innlandet er blant fylkene med lavest fravær, med 15 timer og 4 dager.³⁰

Diagrammet viser medianverdiene for dags- og timefravær i de ulike fylkene, rangert fra høyest til lavest fravær:³¹

Utdanningsdirektoratet har også publisert statistikk for skoleåret 2023-24, som viser at 3,6 % av alle elever i videregående opplæring sluttet i løpet av året. Innlandet er under landsgjennomsnittet, med en frafallsprosent på 3,1.

Diagrammet nedenfor viser andelen elever, fordelt på VG1, VG2 og VG3, som avsluttet skoleåret uten å fullføre i de ulike fylkene, sortert fra høyest til lavest frafallsrate:³²

³⁰ Tallene viser det Utdanningsdirektoratet kaller vitnemålsfravær. Kilde: Utdanningsdirektoratet, 2024, «Økt fravær i videregående»

³¹ Utdanningsdirektoratet, 2024, «Økt fravær i videregående»

³² Utdanningsdirektoratet, 2024, «Økt fravær i videregående»

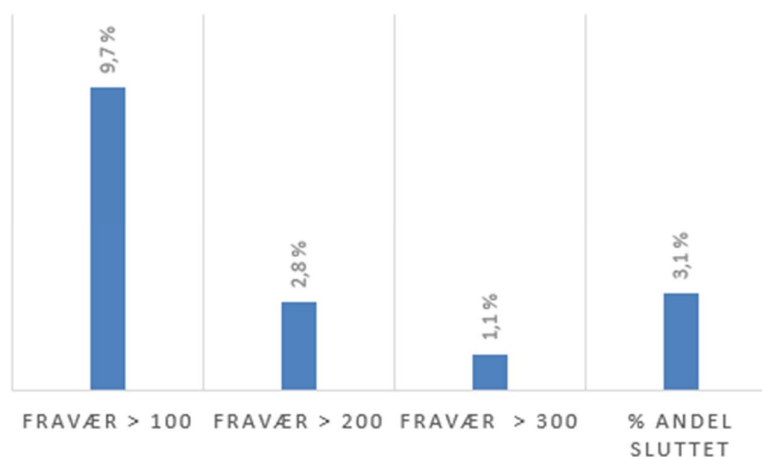
4.4 FRAVÆRSOMFANGET I INNLANDET

Den samlede statistikken for videregående skoler i Innlandet skoleåret 2023-24, viser blant annet følgende:³³

- Totalt antall elever ved skolestart: 11 134
- Elever som fullførte skoleåret 2023-24: 10 790
- Elever som sluttet i løpet av skoleåret: 344 (3,1%)³⁴
- Elever med over 100 fraværstimer (minst 10 % fravær): 1043 elever (9,7%)³⁵
- Elever med over 200 fraværstimer (minst 20 % fravær): 305 elever (2,8%)
- Elever med over 300 fraværstimer (minst 30 % fravær): 121 elever (1,1%)

Diagrammet under viser andel elever med ulike fraværsmengder. Her fremgår det at nesten én av ti elever har over 100 timer fravær. Andelen elever avtar i de høyere fraværskategoriene. 2,8 % av elevene hadde over 200 fraværstimer, noe som utgjør 305 elever. Samtidig sluttet 3,1 % av elevene i løpet av skoleåret, noe som tilsvarer 344 elever.

En del elever som slutter, slutter på grunn av høyt fravær. Det er derfor grunn til å tro at fraværstatistikken ville sett annerledes ut dersom disse elevene var inkludert i fraværsberegningene.

³³ I resten av kapittelet er datagrunnlaget for fravær og frafall basert på statistikken revisjonen har mottatt fra fylkesadministrasjonen og ikke Utdanningsdirektoratets offisielle statistikk.

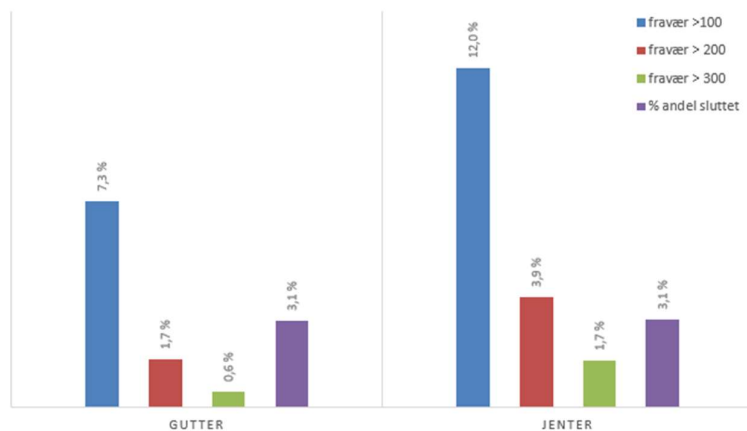
³⁴ Prosentandel for elever som sluttet i løpet av skoleåret regnes ut fra totalantall ved skolestart (11 1134)

³⁵ Prosentandelene i de ulike fraværsmengdene regnes ut fra totalantall elever som fullførte skoleåret (10 790), ettersom elevene som sluttet ikke inngår i fraværstallene.

4.5 VARIASJONER MELLOM KJØNN

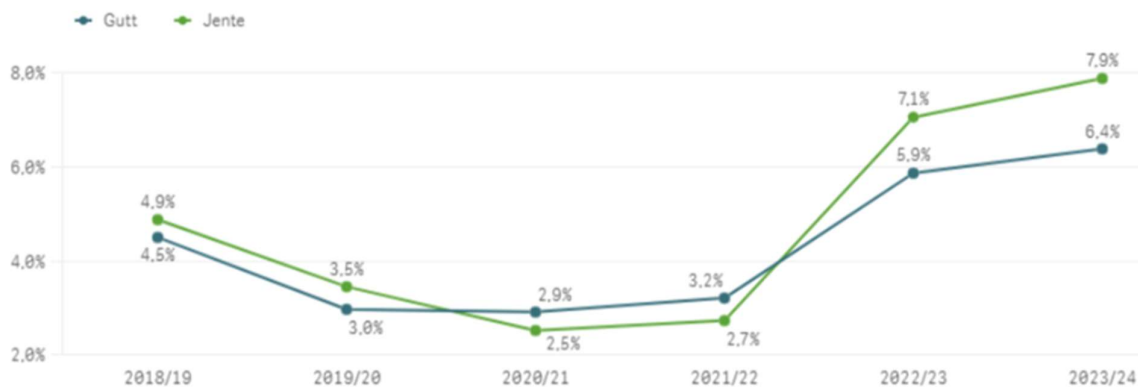
Ifølge Utdanningsdirektoratets nasjonale statistikk har jenter høyere fravær enn gutter i skoleåret 2023-24.³⁶ Vi har undersøkt om samme mønsteret gjelder for elever i Innlandet.

Diagrammet viser andelen gutter og jenter i Innlandet fordelt etter ulike fraværskategorier, samt andelen som sluttet, i løpet av skoleåret 2023-24.

Fraværstallene viser tydelige forskjeller i fraværsmønster mellom jenter og gutter, både i andel og antall. Jenter har gjennomgående høyere fravær enn gutter, og forskjellene øker med fraværsmengden. Over dobbelt så stor andel jenter som gutter hadde 200 timer fravær, mens nesten tre ganger så stor andel jenter som gutter hadde over 300 timer fravær. Det var like høy andel jenter som gutter som sluttet i løpet av skoleåret.

Utviklingen over tid viser også at jenters samlede fravær ikke bare er høyere, men at forskjellen mellom kjønnene også har økt de siste årene:³⁷

³⁶ Utdanningsdirektoratet, 2024, «Økt fravær i videregående»,

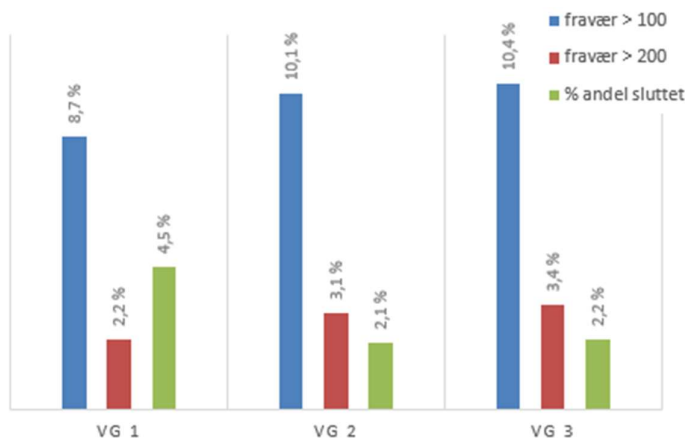
³⁷ Diagrammet viser utvikling i totalfravær ved videregående skoler i Innlandet fordelt på kjønn. Merk at statistikken for pandemiårene 20/21 og 21/22 ikke gir det reelle fraværsbildet. Dette skyldes midlertidige regler og endret praksis for fraværføring under pandemien. Kilde: Innlandet fylkeskommune

4.6 VARIASJONER MELLOM ÅRSTRINN

De nasjonale fraværstallene for skoleåret 2023-24 viser at elevfraværet på videregående skoler øker utover i skoleløpet.³⁸ Vi har undersøkt om dette mønsteret også gjelder for Innlandet.

Elever som går studieforberevende utdanningsprogram går normalt tre år; VG1, VG2 og VG3. Elever som går yrkesfaglige utdanningsprogram går normalt to år; VG1 og VG2. Elever som går VG3 er i all hovedsak elever som går studieforberevende utdanningsprogram eller påbygg.

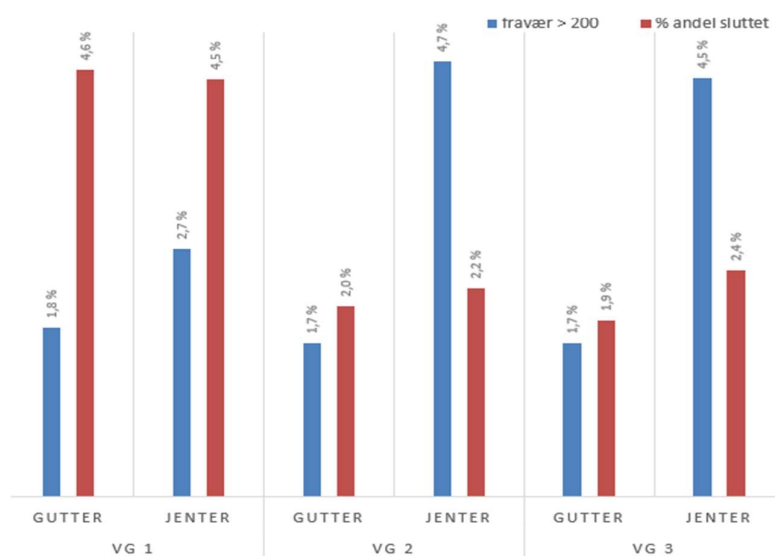
I Innlandet fullførte litt over 4000 elever VG1 og VG2, og rundt 2700 elever fullførte VG3 i skoleåret 2023–24. Diagrammet viser andelen elever med ulike nivåer av fravær og andelen elever som sluttet i løpet av skoleåret.

Andelen elever med 100 fraværstimer er betydelig høyere enn andelen med 200 fraværstimer. Det fremgår også at andelen elever øker gjennom skoleløpet i begge fraværskategorier. Samtidig synker andelen elever som slutter, fra VG1 til VG2, og holder seg ganske stabil fra VG2 til VG3.

Variasjoner mellom kjønn på ulike årstrinn

For å undersøke forskjellene mellom gutter og jenter på de ulike årstrinnene, har vi kombinert disse variablene. Diagrammet nedenfor viser andelen jenter og gutter med over 200 fraværstimer, og andelen som sluttet i løpet av skoleåret, fordelt på VG1, VG2 og VG3.

Fraværsmønsteret er ulikt hos jenter og gutter. Andelen jenter med over 200 fraværstimer øker fra VG1 til VG2 før den avtar noe på VG3. For gutter viser utviklingen et motsatt mønster; andelen med over 200 fraværstimer synker fra VG1 til VG2 og holder seg stabil på VG3.

Når det gjelder frafall, synker andelen elever som slutter markant fra VG1 til VG2 for begge kjønn. Fra VG2 til VG3 stiger imidlertid andelen som slutter i løpet av skoleåret blant jentene, mens den fortsetter å synke blant guttene.

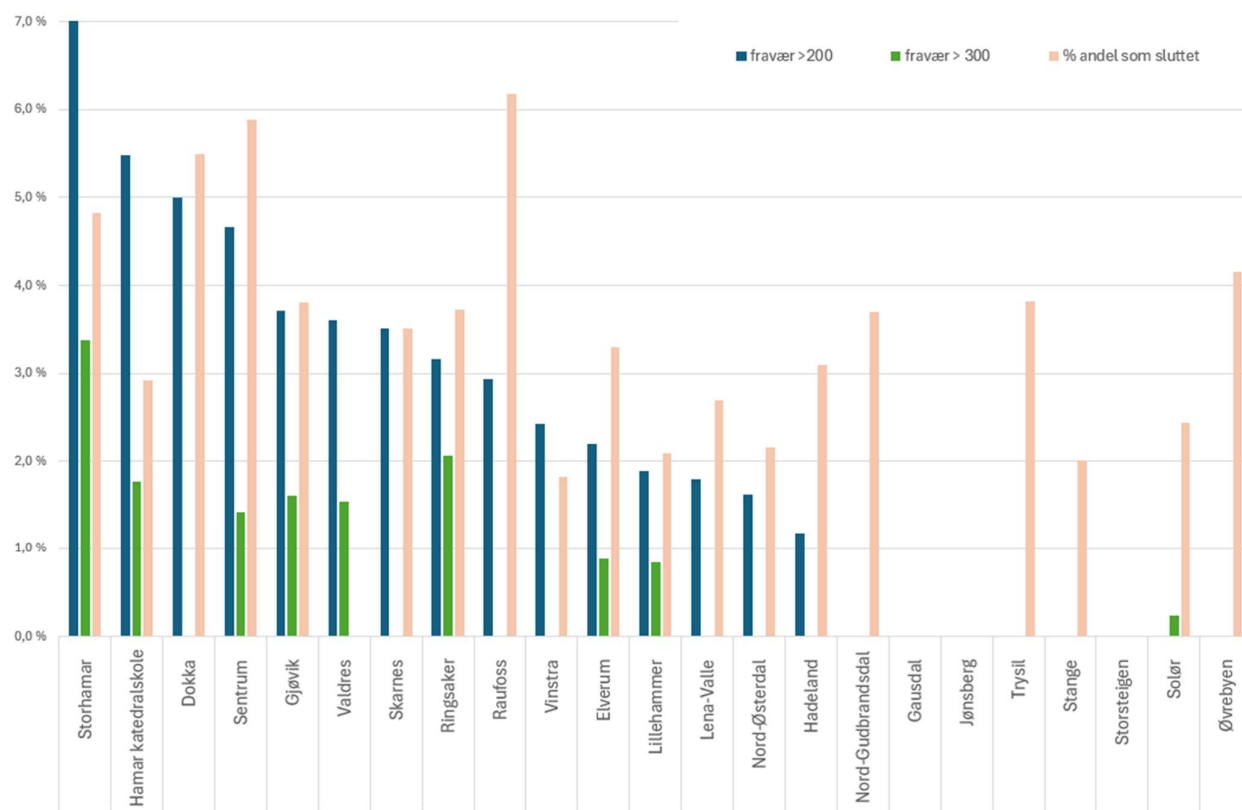
³⁸ Utdanningsdirektoratet, 2024, «Økt fravær i videregående»

4.7 VARIASJONER MELLOM SKOLER

Skoleåret 2023-24 hadde Innlandet fylkeskommune 23 videregående skoler. Skolene er ulike med tanke på hvilke utdanningsprogram de tilbyr, så dette er måltall som er vanskelig å sammenligne. Vi har likevel undersøkt hvordan fraværsmengden varierer mellom skolene, for å si noe om hvordan utfordringsbildet varierer mellom skolene. Tabellen viser andelen elever med ulike nivåer av fravær i løpet av skoleåret 2023-24, og andelen av elevene som sluttet. Skolene er sortert etter elevantall, fra størst til minst.

Skole	Elevantall	Fravær >100 timer	Fravær >200 timer	Fravær >300 timer	% andel sluttet
Hamar katedralskole	1165	16,2 %	5,5 %	1,8 %	2,8 %
Gjøvik	1035	12,2 %	3,7 %	1,6 %	3,7 %
Lillehammer	975	7,5 %	1,9 %	0,8 %	2,1 %
Elverum	939	8,3 %	2,2 %	0,9 %	3,2 %
Ringsaker	753	10,2 %	3,2 %	2,1 %	3,6 %
Hadeland	700	6,0 %	1,2 %	*	3,0 %
Lena-Valle	571	6,7 %	1,8 %	*	2,6 %
Sentrum	522	14,0 %	4,7 %	1,4 %	5,6 %
Storhamar	434	13,8 %	7,0 %	3,4 %	4,6 %
Solør	419	5,9 %	*	*	2,4 %
Stange	405	4,8 %	*	*	2,0 %
Valdres	394	11,1 %	3,6 %	1,5 %	*
Nord-Østerdal	378	5,4 %	1,6 %	*	2,1 %
Nord-Gudbrandsdal	365	7,1 %	*	*	3,6 %
Raufoss	361	10,6 %	2,9 %	*	5,8 %
Vinstra	335	7,6 %	2,4 %	*	*
Øvrebyen	326	8,3 %	*	*	4,0 %
Gausdal	229	5,3 %	*	*	*
Dokka	211	16,0 %	5,0 %	*	5,2 %
Jønsberg	197	6,2 %	*	*	*
Skarnes	177	15,2 %	3,5 %	*	3,4 %
Trysil	163	7,6 %	*	*	3,7 %
Storsteigen	80	*	*	*	*

Diagrammet nedenfor viser variasjoner mellom skolene i andelen elever med de høyeste fraværsmengdene, gjennom å vise andel elever per skole med over 200 og 300 fraværstimer, samt andelen som sluttet i løpet av skoleåret. Skolene er sortert fra høyest til lavest andel elever med over 200 fraværstimer. Stolpene er fjernet der de representerer elevtall på fem eller lavere.

Fraværstatistikken viser at fravær er en større utfordring ved enkelte skoler enn ved andre:

- **Store variasjoner mellom skoler:** Andelen elever med høyt fravær varierer mellom skolene. For eksempel har Hamar katedralskole en høy andel elever med over 100 fraværstimer (16,2 %), mens Gausdal videregående skole har en lavere andel (5,3 %). Enkelte skoler hadde under fem elever med mer enn 200 fraværstimer i løpet av skoleåret, mens ved for eksempel Storhamar videregående skole hadde nesten 30 elever (7 %) denne fraværsmengden.
- **Variasjon uavhengig av skolestørrelse:** Statistikken viser ingen klar sammenheng mellom skolestørrelse og andelen elever med høyt fravær. Selv om noen større skoler har en høyere andel elever med over 200 fraværstimer, viser tallene stor variasjon. Det samme gjelder andelen elever som ikke fullførte skoleåret.
- **Sammenheng mellom høyt fravær og frafall:** Det er en flere skoler med høy andel elever med stort fravær som også har en høyere frafallsrate. For eksempel har Storhamar, Gjøvik og Dokka videregående skoler, som alle har relativt høye tall for elever med over 200 fraværstimer, også en høyere frafallsandel.

4.8 VARIASJONER MELLOM UTDANNINGSPROGRAM

Revisjonen har undersøkt hvordan fraværsomfanget for skoleåret 2023-24 varierer mellom de 16 ulike utdanningsprogrammene som tilbys ved videregående skoler i Innlandet. Tabellen nedenfor viser andelen elever med ulike nivåer av fravær totalt, samt andel elever som sluttet, fordelt på utdanningsprogrammene. Programmene er sortert fra høyest til lavest antall elever.

Utdanningsprogram	Antall elever	> 100 timer	> 200 timer	>300 timer	Elever som sluttet
Studiespesialisering	3471	8,0 %	2,4 %	0,9 %	1,2 %
Helse- og oppvekstfag	1367	18,6 %	6,2 %	3,0 %	5,0 %
Idrettsfag	1013	4,8 %	0,9 %	*	0,8 %
Teknologi- og industrifag	949	10,0 %	1,9 %	1,1 %	5,0 %
Bygg- og anleggsteknikk	816	5,8 %	0,8 %	*	2,8 %
Påbygging	779	10,9 %	4,0 %	1,2 %	4,4 %
Elektro og datateknologi	670	4,3 %	1,2 %	*	2,4 %
Naturbruk	392	5,5 %	*	*	2,8 %
Salg, service og reiseliv	342	15,8 %	5,7 %	2,5 %	7,3 %
Musikk, dans og drama	324	8,2 %	2,8 %	*	1,9 %
Medier og kommunikasjon	259	9,7 %	2,4 %	*	3,5 %
Kunst, design og arkitektur	256	12,6 %	4,1 %	*	5,0 %
Restaurant- og matfag	180	14,5 %	4,2 %	*	7,8 %
IT og medieproduksjon	152	9,0 %	4,1 %	*	4,6 %
Frisør, blomst, int, eksp. design	138	34,4 %	9,8 %	6,6 %	11,6 %
Håndverk, design, produktutv.	26	*	*	*	11,5 %
Totalt	11 134	9,7 %	2,8 %	1,1 %	3,1 %

Store variasjoner i fraværsomfang mellom studieprogram: Statistikken for Innlandet viser variasjoner i elevenes fraværsomfang mellom ulike utdanningsprogram. Enkelte program har en høyere andel elever med omfattende fravær, som *frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign*, der 34,4 % av elevene har over 100 fraværstimer. Motsatt, har program som *elektro og datateknologi, idrettsfag og naturbruk* rundt 5 % av elevene med over 100 fraværstimer, og svært få elever med fravær utover dette.

Små elevgrupper kan gi store prosentvis utslag: Det er viktig å ta med i betraktning at elevtallet varierer mellom studieprogrammene. Det gjør at små elevgrupper kan gi store prosentvis utslag. For eksempel utgjør de 6,6 % av elevene på *frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign* med over 300 timer fravær bare 8 elever, mens *helse- og oppvekstfag* har 39 elever med tilsvarende høyt fravær. Dette utgjør bare 3 % av programmets elevmasse. På studiespesialisering er det totale elevantallet også høyt; her representerer de 2,4 % av elevene med mer enn 200 fraværstimer 30 elever.

4.9 FRAVÆRSMØNSTRE I UTVALGTE GRUPPER

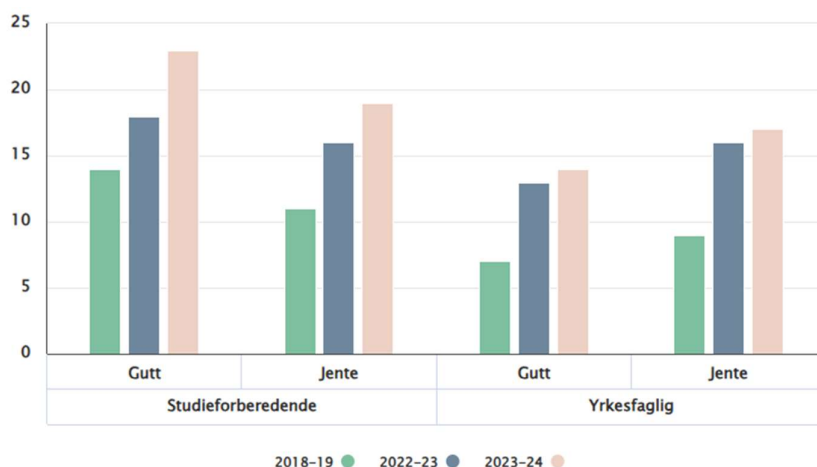
For å identifisere om enkelte elevgrupper skiller seg ut, har vi analysert fraværsmønstre for tre ulike grupper:

- **Studieforberedende utdanningsprogram:** I Innlandet er det større økning i fraværet på studieforberedende program i forhold til øvrige program.
- **Yrkesfaglige program:** Yrkesfag har samlet sett høyest fravær blant utdanningsprogrammene i Innlandet.
- **Helse- og oppvekstfag:** Dette utdanningsprogrammet har det mest avvikende mønsteret med både høyere frafall og mer omfattende fravær enn gjennomsnittet i Innlandet.

4.9.1 STUDIEFORBEREDENDE PROGRAM OG YRKESFAGLIGE STUDIEPROGRAM

Fraværstallene for Norge samlet for skoleårene 2018-19, 2022-23 og 2023-24 viste at fraværet er blitt høyere både på yrkesfaglige og på studieforberedende utdanningsprogram, men økningen er størst på de studieforberedende programmene, særlig blant gutter.³⁹ På yrkesfaglige programmer har jenter høyere fravær enn gutter, mens det motsatte er tilfellet på studieforberedende programmer, der guttene har det høyeste fraværet.⁴⁰

Diagrammet illustrerer disse forskjellene og viser hvordan median timefravær på vitnemålet fordeler seg mellom utdanningsprogram og kjønn.⁴¹

Revisjonen har undersøkt hva som er tendensen ved studieforberedende og yrkesfaglige studieprogram i Innlandet for skoleåret 2023-24. Vi har ikke tilgang til data for foregående skoleår, og kan derfor ikke analysere utviklingen over tid.

³⁹ Utdanningsdirektoratet, 2024, «Økt fravær i videregående»

⁴⁰ Utdanningsdirektoratet, 2024, «Økt fravær i videregående»

⁴¹ Utdanningsdirektoratet, 2024, «Økt fravær i videregående»

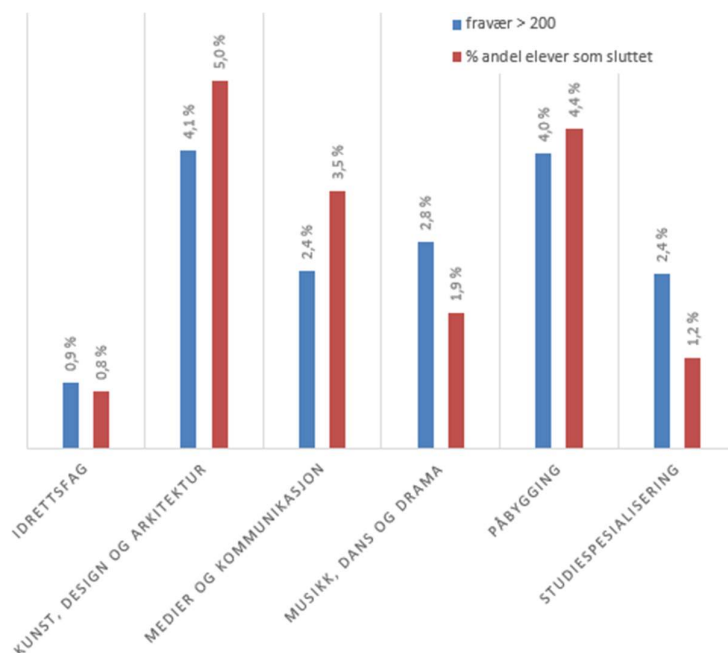
Studieforberedende utdanningsprogram - Innlandet

Tabellen nedenfor viser fraværsomfanget og andelen elever som sluttet i løpet av skoleåret 2023-24 for de seks studieforberedende utdanningsprogrammene ved videregående skoler i Innlandet:

Utdanningsprogram	Antall elever	> 100 timer	> 200 timer	>300 timer	Elever som sluttet
Studiespesialisering	3471	8,0 %	2,4 %	0,9 %	1,2 %
Idrettsfag	1013	4,8 %	0,9 %	*	0,8 %
Påbygging	779	10,9 %	4,0 %	1,2%	4,4 %
Musikk, dans og drama	324	8,2 %	2,8 %	*	1,9 %
Kunst, design og arkitektur	259	12,6 %	4,1 %	*	5,0 %
Medier og kommunikasjon	256	9,7 %	2,4 %	*	3,5 %
TOTALT STUDIEFORBEREDENDE	6102	8 %	2 %	1 %	2 %

8 % av elevene ved studieforberedende utdanningsprogram hadde over 100 fraværstimer i løpet av skoleåret, noe som tilsvarer fravær på mer enn 12 % av skoleåret. Andelen synker i de høyere fraværslagene, med kun 2 % av elevene som hadde over 200 timer og 1 % med over 300 timer.

Samlet sett har elevene på studieforberedende programmer lavere fravær enn gjennomsnittet i Innlandet for alle tre fraværslagene, og ligger på gjennomsnittet når det gjelder elever som sluttet i løpet av skoleåret.

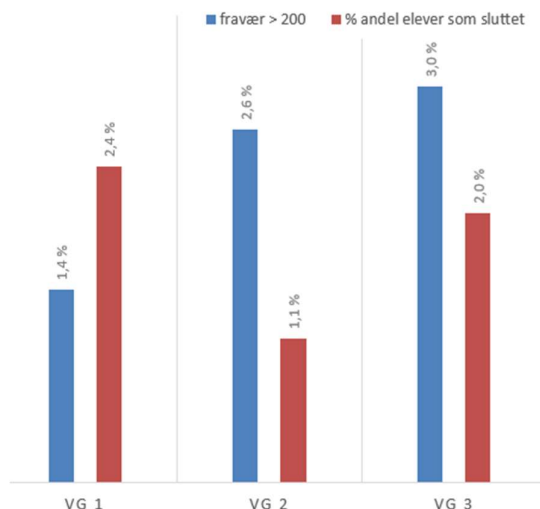
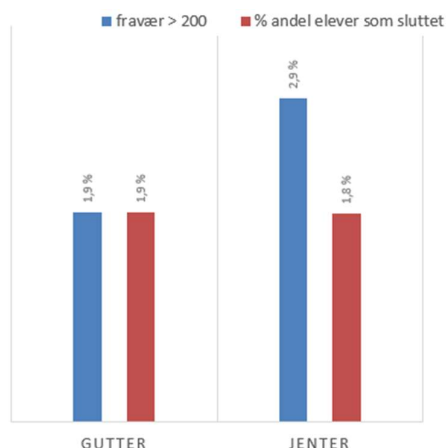

En nærmere analyse av de ulike studieforberedende utdanningsprogrammene avdekker imidlertid variasjoner.

Diagrammet illustrerer disse variasjonene ved å vise andelen elever med over 200 fraværstimer og andelen som sluttet. Her fremgår det at *idrettsfag* har lavest fravær. *Kunst, design og arkitektur* og *påbygging* har høyest fravær. Andelen elever som sluttet i løpet av året er også høyere på disse linjene enn på de andre.

Variasjoner mellom årstrinn

Diagrammet til høyre viser hvordan fraværsmengden varierer på årstrinn på de studieforberedende utdanningsprogrammene. Her fremgår det at fraværet øker fra VG1 til VG2, og fortsetter å øke til VG3. Samtidig synker andelen elever som slutter markant fra VG1 til VG2, mens det øker igjen fra VG2 til VG3.

Variasjoner mellom kjønn

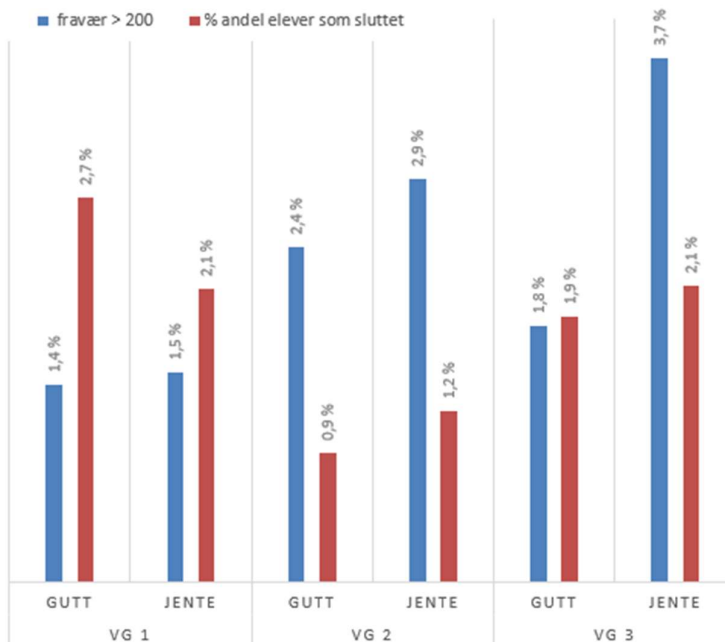
Når vi ser på fraværet hos jenter sammenlignet med gutter, kan man se at andelen jenter med over 200 fraværstimer på de studieforberedende programmene er høyere enn andelen gutter. Andelen som sluttet i løpet av skoleåret er omtrent lik hos begge kjønn.

Variasjoner mellom kjønn og årstrinn

Diagrammet viser forskjeller mellom jenter og gutter når det gjelder både fraværsomfang og utvikling i fravær per årstrinn.

Jentene har høyere fraværsnivå enn guttene på alle årstrinn, og andelen jenter med over 200 fraværstimer øker markant, fra 1,5 % på VG1 til 2,9 % på VG2 og videre oppover til 3,7 % på VG3. For gutter er det en annen utvikling, fra 1,4 % på VG1 til 2,4 % på VG2 og ned til 1,8 % på VG3.

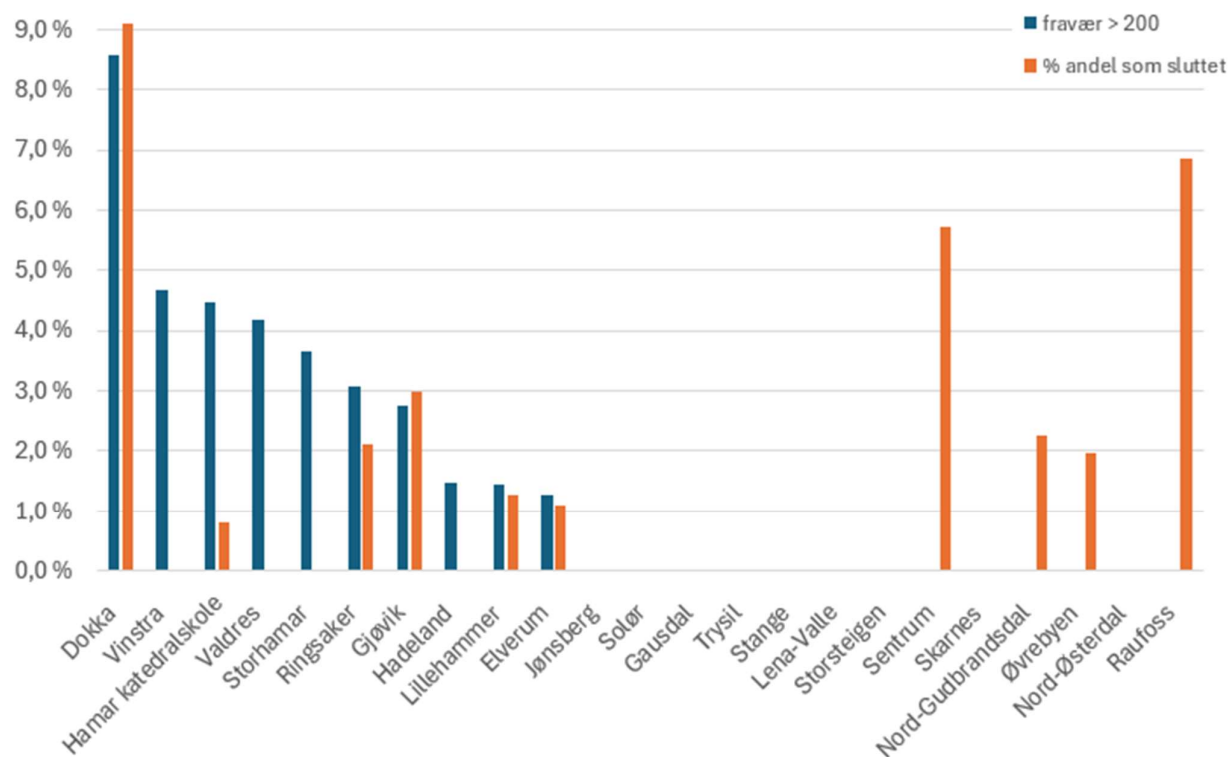
Diagrammet viser at elevandelen som slutter i løpet av skoleåret er høyere hos gutter enn jenter på VG1, og reduseres fra VG1 til VG2 for begge kjønn, før den øker hos begge fra VG2 til VG3.

Variasjoner mellom skoler

Vi har undersøkt hvordan fraværsmønstre ved studieforberedende program varierer mellom skolene når det kommer til andelen elever med særlig høyt fravær og andelen som sluttet i løpet av skoleåret 2023-24.

Diagrammet nedenfor viser elevandelen ved studieforberedende programmer på ulike skoler med over 200 fraværstimer og andelen som sluttet i løpet av skoleåret 2023-24. Skolene er sortert fra høyest til lavest andel elever med over 200 fraværstimer. Stolpene er fjernet der de representerer elevantal på fem eller lavere.

Diagrammet viser betydelige variasjoner mellom skolene både i fraværsmengde og andelen elever som sluttet.

- **Variasjoner mellom skoler:** Dokka skiller seg ut med høyere andel elever med over 200 fraværstimer, altså fravær over 24 %. Det er imidlertid viktig å merke seg at små tall kan gi store prosentvise utslag. 8,6 % med over 200 fraværstimer utgjør bare en håndfull elever ved Dokka, mens 4,5 % med samme fraværsmengde utgjør 30 elever på Hamar Katedralskole. Andre skoler skiller seg ut i motsatt retning. Skoler som Gausdal, Nord-Gudbrandsdal og Jønsberg, har under fem elever ved de studieforberedende programmene med over 200 fraværstimer eller som sluttet i løpet av skoleåret.
- **Ingen åpenbar sammenheng mellom fraværsnivå og skolestørrelse:** Statistikken viser ingen tydelig sammenheng mellom fraværsnivå og skolestørrelse. Store skoler som Hamar Katedralskole og Gjøvik har høyere andeler elever med mye fravær, mens andre store skoler, som Lillehammer og Elverum, har lavere tall. På samme måte varierer det om de mindre skolene har høye eller lave andeler elever med høyt fravær.

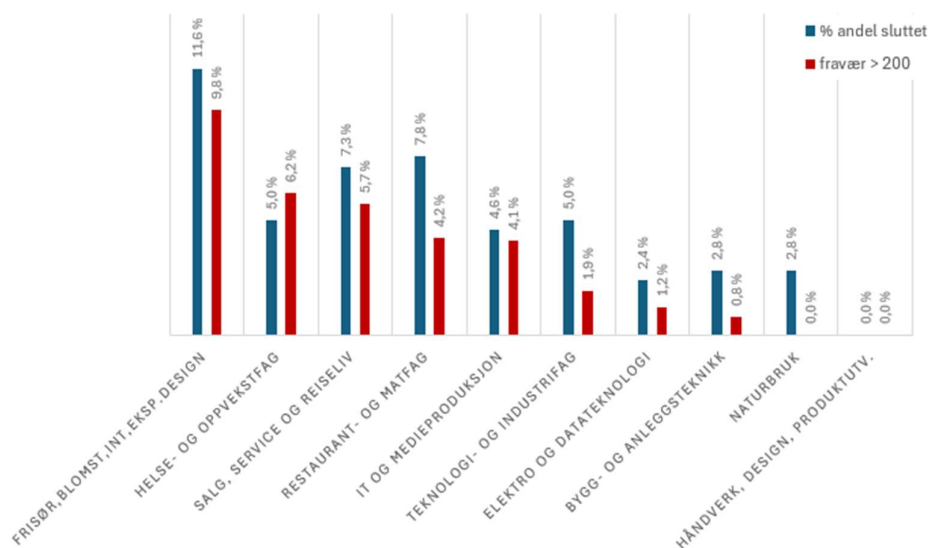
Yrkesfaglige utdanningsprogram - Innlandet

Tabellen nedenfor viser fraværsomfang og andelen elever som sluttet i løpet av skoleåret 2023-24 for de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Programmene er sortert etter elevtall:

Utdanningsprogram	Antall elever	> 100 timer	> 200 timer	>300 timer	Elever som sluttet
Helse- og oppvekstfag	1367	18,6 %	6,2 %	3,0 %	5,0 %
Teknologi- og industrifag	949	10,0 %	1,9 %	1,1 %	5,0 %
Bygg- og anleggsteknikk	816	5,8 %	0,8 %	*	2,8 %
Elektro og datateknologi	670	4,3 %	1,2 %	*	2,4 %
Naturbruk	392	5,5 %	*	*	2,8 %
Salg, service og reiseliv	342	15,8 %	5,7 %	2,5 %	7,3 %
Restaurant- og matfag	180	14,5 %	4,2 %	*	7,8 %
IT og medieproduksjon	152	9,0 %	4,1 %	*	4,6 %
Frisør, blomst, int, eksp. design	138	34,4 %	9,8 %	6,6 %	11,6 %
Håndverk, design, produktutv.	26	*	*	*	*
Totalsum yrkesfag	5032	11,7 %	3,3 %	1,5 %	4,6 %

Fraværstallene viser at yrkesfaglige utdanningsprogrammer hadde en høyere andel elever med høyt fravær og frafall sammenlignet med studieforberedende programmer. 11,7 % av elevene ved yrkesfag hadde mer enn 100 fraværstimer skoleåret 2023-24. Videre var andelen elever som sluttet på yrkesfag mer enn dobbelt så høy som på studieforberedende, med 4,6 % mot 2 %.

Ser man nærmere på de ulike yrkesfaglige utdanningsprogrammene, kan man se store variasjoner. Dette fremgår både av tabellen over og det er illustrert i diagrammet nedenfor. I diagrammet er programmene sortert fra høyest til lavest andel elever med over 200 fraværstimer.⁴²

⁴² Merk at alle verdier som representerer fem eller færre elever er satt til 0.

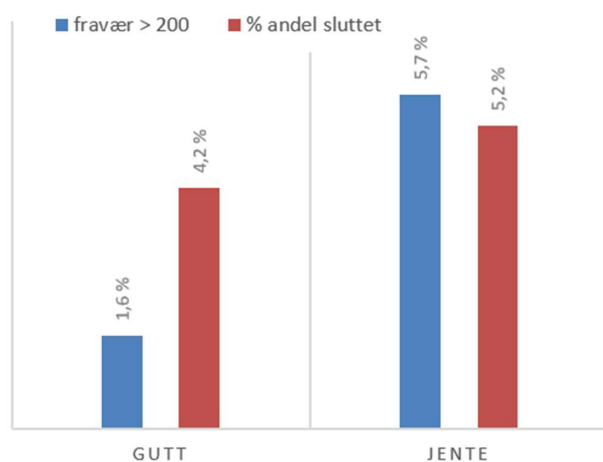
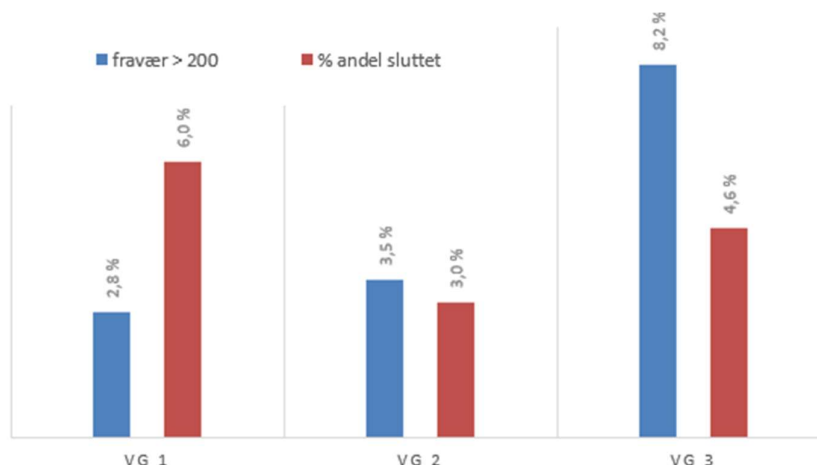
Fraværstatistikken viser at fraværet på *bygg- og anleggsteknikk, naturbruk, elektro og datateknologi og teknologi- og naturfag* er lavere enn på de øvrige yrkesfaglige programmene. Under 6 % av elevene på disse linjene hadde over 100 fraværstimer, og færre enn 2 % hadde over 200 timer. I tillegg var andelen elever som sluttet i løpet av skoleåret lav.

På den andre siden skiller *Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign, håndverk, design og produktutvikling og helse- og oppvekstfag* seg ut med høyere fraværsnivåer og høyere andeler elever som sluttet i løpet av skoleåret enn de andre yrkesfaglige linjene.

Variasjoner mellom årstrinn

Vi har undersøkt hvordan fraværsmengden varierer mellom årstrinn på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.

Diagrammet viser at fraværet øker fra VG1 til VG2 og fortsetter å øke markant til VG3. Samtidig synker andelen som sluttet i løpet av skoleåret fra VG1 til VG2, men øker igjen fra VG2 til VG3.⁴³

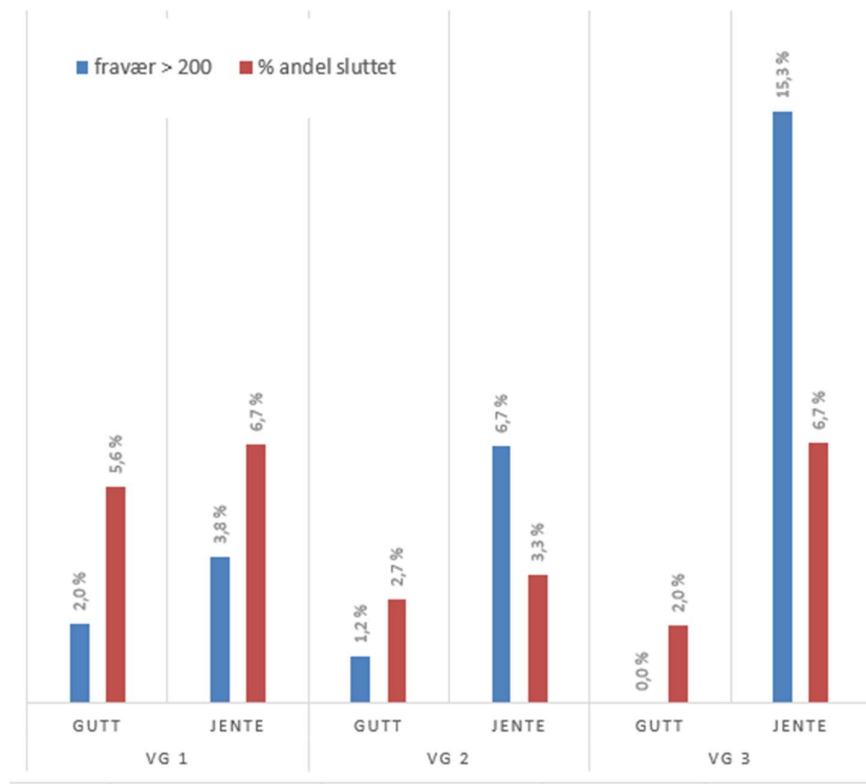
Variasjoner mellom kjønn

Når vi ser på forskjellene i fravær mellom jenter og gutter på yrkesfaglige programmer, viser diagrammet at andelen jenter med over 200 fraværstimer er tre ganger så høy som andelen gutter. Andelen elever som sluttet i løpet av skoleåret er også høyere blant jentene.

⁴³ Det bemerkes at utvalget elever på VG3 er betydelig lavere enn på trinnene før (VG1=2713 elever, VG2=2251 elever, VG3 = 167 elever)

Variasjoner mellom kjønn og årstrinn

For å undersøke om det finnes variasjoner mellom gutter og jenter på de ulike årstrinnene på yrkesfaglige programmer, har vi kombinert disse variablene i diagrammet nedenfor. Her framgår det at det særlig er forskjeller mellom kjønnene når det gjelder fravær.

For jenter er det en markant økning i andelen med over 200 fraværstimer fra VG1 til VG3, hvor andelen stiger fra 3,8 % på VG1 til 6,7 % på VG2, for så å øke til 15,3% på VG3.

For gutter viser fraværet en motsatt tendens. Andelen med over 200 fraværstimer er 2 % på VG1 og synker på både VG2 og VG3. Jenters fravær øker altså med høyere årstrinn, mens gutters fravær avtar.

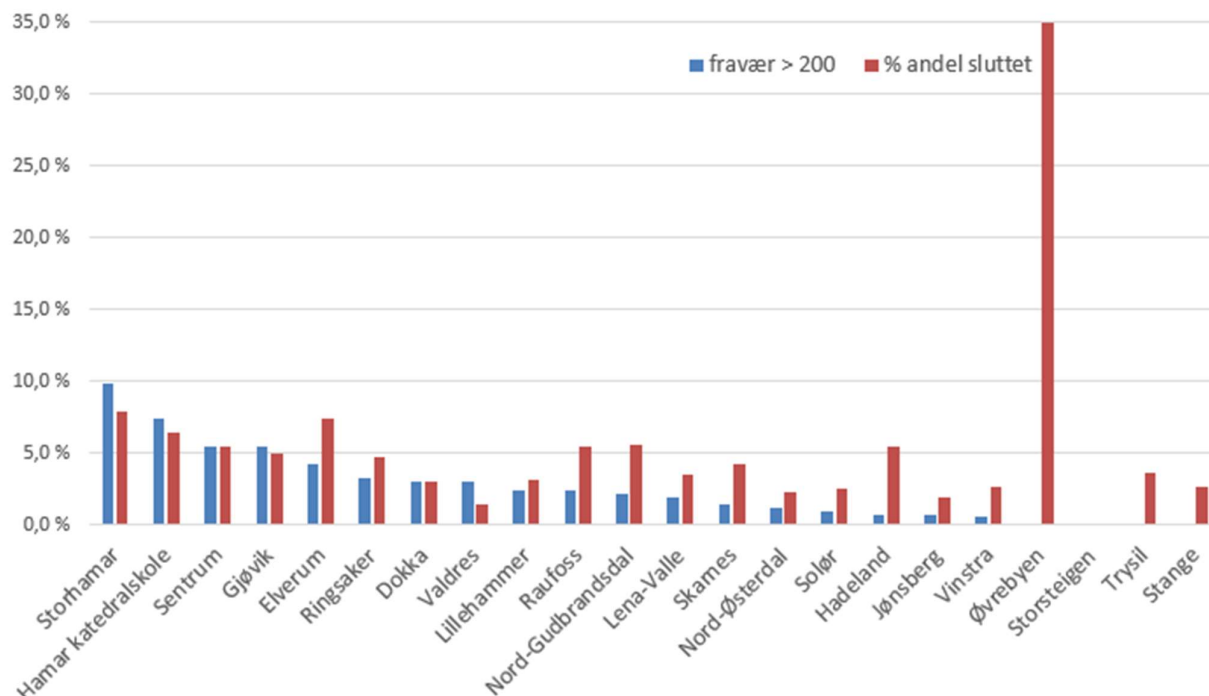
Mønsteret på yrkesfag er også ulikt mellom kjønnene når det gjelder frafall. Mens frafallsraten blant begge kjønn avtar fra VG1 til VG2, øker den hos jenter fra VG2 til VG3, mens den fortsetter å synke hos gutter.

Sammenligner man yrkesfaglige og studieforberedende programmer, finner man klare forskjeller i fraværsutvikling og frafallsmønster mellom kjønnene på ulike årstrinn: Andelen jenter med høyt fravær eller som slutter utover skoleløpet er økende på både yrkesfaglige og studieforberedende programmer. Guttene har et ulikt mønster på studieforberedende og yrkesfag – på studieforberedende øker andelen med høyt fravær fra VG1 til VG2, før den synker markant fra VG2 til VG3. På yrkesfag avtar både fraværet og frafallet gradvis fra VG1 til VG2 og videre fra VG2 til VG3.

Variasjoner mellom skoler

Vi har undersøkt hvordan fraværsmønstre ved yrkesfaglige utdanningsprogrammer varierer mellom skolene når det kommer til elevandel med særlig høyt skolefravær og andel elever som slutter i løpet av skoleåret.

Diagrammet nedenfor viser andelen elever ved yrkesfaglige programmer på ulike skoler med over 200 fraværstimer, og andelen som sluttet i løpet av skoleåret 2023-24. Skolene er sortert fra høyest til lavest andel elever med over 200 fraværstimer.⁴⁴ Stolpene er fjernet der de representerer elevtall på fem eller lavere.

Diagrammet viser at fravær og frafall på yrkesfaglige utdanningsprogrammer er en større utfordring ved enkelte skoler enn ved andre.

- **Store variasjoner mellom skoler:** Andelen elever på yrkesfag med høyt fravær varierer mellom skolene. For eksempel hadde 10 % av elevene på Storhamar (22 elever) og over 7 % av elevene ved Hamar Katedralskole (29 elever) mer enn 200 fraværstimer, de var altså borte mer enn 20 % av skoleåret. Samtidig hadde flere andre skoler nesten ingen elever med tilsvarende fraværsmengde.
- **Høy frafallsandel på skoler med lavt fravær:** Flere skoler med lave andeler elever med over 200 fraværstimer har høy andel elever som sluttet i løpet av skoleåret.

Forskjeller mellom studieforbereende og yrkesfag på samme skole: Sammenligninger mellom studieforbereende og yrkesfag på samme skole viser betydelige forskjeller. For eksempel

⁴⁴ Rekkefølgen kan være noe unøyaktig ettersom andeler som representerer fem eller færre elever ikke er tatt med. Diagrammet viser at Øvrebyen avviker fra resten av skolene på frafallsraten. Fylkesadministrasjonen opplyser om at det på Øvrebyen var 20 elever som gikk yrkesfag i 2023-24, og at sju av disse sluttet.

- **Storhamar:** På yrkesfag hadde 10 % av elevene over 200 fraværstimer, og nesten 8 % sluttet i løpet av skoleåret. Til sammenligning hadde kun 3,6 % av elevene på studieforbereende over 200 fraværstimer, og nesten ingen sluttet.
- **Dokka:** På studieforbereende hadde nesten 9 % av elevene over 200 fraværstimer og en like stor andel som sluttet i løpet av skoleåret, mens knapt noen av elevene på yrkesfag hadde tilsvarende høyt fravær og svært få sluttet.

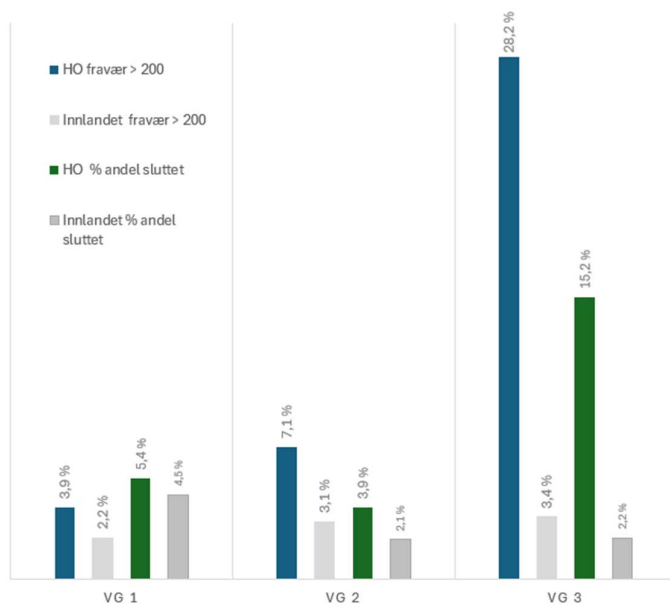
4.9.2 HELSE- OG OPPVEKSTFAG

Vi har valgt å undersøke fraværsmønstrene ved Helse- og oppvekstfag, da dette programmet har et relativt høyt elevantall og skiller seg ut på flere områder når det gjelder fravær og frafall i forhold til øvrige yrkesfaglige utdanningsprogram og gjennomsnittet i Innlandet. Tabellen nedenfor gir en oversikt over noen sentrale tall for skoleåret 2023-24:

	Helse- og oppvekstfag	Yrkesfag	Innlandet
Totalt antall elever	1367, hvorav 86% jenter	5032	11 134
VG1	679	2547	4316
VG2	642	2267	4024
VG3	46	218	2794
Sluttet i løpet av skoleåret	5 %	4,6 %	3,1 %
VG1	5,4 %	6,0 %	4,5 %
VG2	3,9 %	3,0 %	2,1 %
VG3	15,2 %	4,6 %	2,2 %
Mer enn 100 fraværstimer	18,6 %	11,7 %	9,7 %
VG1	15,1 %	11,2 %	8,7 %
VG2	19,8 %	11,5 %	10,1 %
VG3	56,4 %	18,8 %	10,4 %
Mer enn 200 fraværstimer	6,2 %	3,3 %	2,8 %
VG1	3,9 %	2,8 %	2,2 %
VG2	7,1 %	3,5 %	3,1 %
VG3	28,2 %	4,6 %	3,4 %
Mer enn 300 fraværstimer	3 %	1,5 %	1,1 %
VG1	1,7 %	1,4 %	1,0 %
VG2	3,2 %	1,3 %	1,1 %
VG3	20,5 %	5,8 %	1,3 %

Tabellen viser at helse- og oppvekstfag utmerker seg med høyere andeler elever med omfattende fravær (nesten én av fem elever hadde mer enn 100 fraværstimer), og en større andel som sluttet sammenlignet med andre yrkesfaglige utdanningsprogram og gjennomsnittet i Innlandet.

Diagrammet illustrerer hvordan helse- og oppvekstfag (blå og grønne stolper) skiller seg fra Innlandets gjennomsnitt (grå stolper) gjennom skoleløpet. Her kan man se at både fraværet og frafallet øker i løpet av skoleløpet. På VG3 hadde nesten 56% av elevene på helse- og oppvekstfag over 100 fraværstimer, og en tredel av disse hadde over 200 fraværstimer (noe som utgjør minst 24 % fravær i løpet av skoleåret). Til sammenligning var andelen for alle utdanningsprogrammene i Innlandet betydelig lavere, med henholdsvis 10,4 % av elevene med over 100 fraværstimer og 3,5 % av elevene med over 200 timer. Frafallet på helse- og oppvekstfag var også høyere, der 15,2 % av VG3-elevene sluttet i løpet av skoleåret, mot 2,2 % i Innlandet totalt.

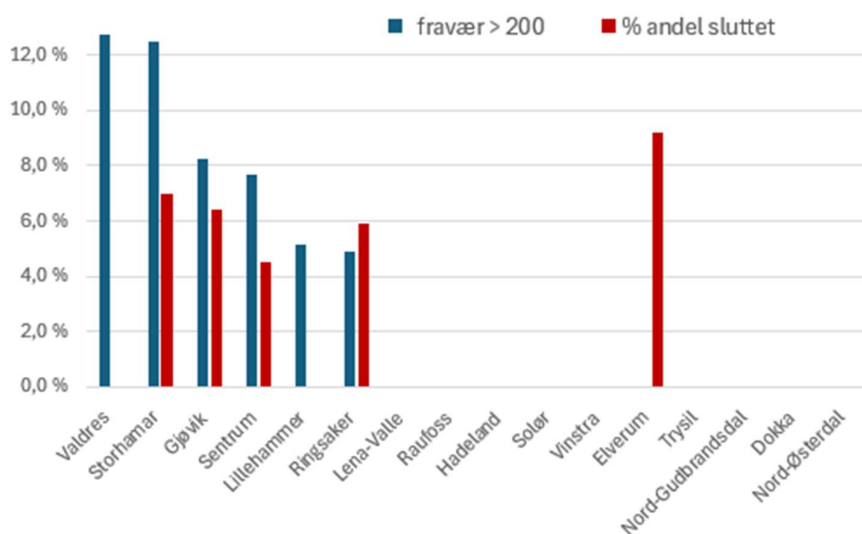

De nasjonale tallene for fravær og frafall er ikke direkte sammenlignbare med fraværstatistikken vi har sett på for Innlandet, men de gir en indikasjon på nasjonale tendenser. For skoleåret 2023-24 viser de nasjonale tallene for helse- og oppvekstfag at det er samsvar mellom tendensen nasjonalt og i Innlandet når det gjelder økning i fravær gjennom skoleløpet. Økningen i fravær er imidlertid mer markant i Innlandet enn nasjonalt. Når det gjelder frafall, avviker Innlandet fra den nasjonale tendensen. Mens frafallet i Innlandet er høyest på VG3, er det nasjonalt høyest på VG1.⁴⁵

Variasjon mellom skoler

Diagrammet viser andelen elever ved helse- og oppvekstfag på ulike skoler med over 200 fraværstimer og andelen som sluttet i løpet av skoleåret 2023-24. Skolene er sortert fra høyest til lavest andel elever med over 200 fraværstimer. Stolpene er fjernet der de representerer fem elever eller færre.

Det er variasjoner mellom skolene både når det gjelder både fravær og frafall på helse- og oppvekstfag i Innlandet.

⁴⁵ Totalfravær ved helse- og oppvekst nasjonalt: VG1: 7 dager 18 timer, VG2: 8 dager 20 timer, VG3: 12 dager 19 timer. Andel som sluttet: VG1: 8,1 %, VG2: 5,2 %, VG3: 7,2 %. kilde: Utdanningsdirektoratet 2024, <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/>

Enkelte skoler, som Valdres, Storhamar og Gjøvik, har høye andeler elever med omfattende fravær, mens flere andre skoler har nesten ingen elever med tilsvarende fraværsmengde. Noen skoler, som Storhamar, Gjøvik, Sentrum og Ringsaker, har høye andeler innen både fravær og frafall. Samtidig finnes det skoler som Valdres og Lillehammer, der mange elever har høyt fravær, mens svært få slutter. Elverum og Raufoss skiller seg ut med høy andel elever som slutter, men relativt få med høyt fravær.

Igjen er det viktig å presisere at små tall kan gi store prosentvise utslag. For eksempel har Valdres den høyeste andelen elever med over 200 fraværstimer (13 %), men med bare 48 elever på programmet utgjør dette kun en håndfull elever. Samtidig var det under fem elever på denne skolen som sluttet i løpet av skoleåret. Til sammenligning har Storhamar en andel på 12,5 % med over 200 fraværstimer, tilsvarende 20 elever. Her var også 7 % av elevene som sluttet.

Helse- og oppvekstfags påvirkning på gjennomsnittet

Statistikken for de yrkesfaglige studieprogrammene viser at helse- og oppvekstfag har en betydelig innvirkning på de samlede tallene for både fravær og frafall. Når tallene for helse- og oppvekstfag trekkes ut, ser vi klare forskjeller i gjennomsnittet for yrkesfag. Dette er illustrert i tabellen nedenfor. Kolonnen «YF» viser tallene for alle yrkesfag samlet, mens «YF u/HO» viser tallene for yrkesfag når helse- og oppvekstfag er utelatt.

	Gutter fravær >100		Jenter fravær >100		Gutter Fravær > 200		Jenter fravær >200		Gutter %andel sluttet		Jenter %andel sluttet	
	YF	YF u/HO	YF	YF u/HO	YF	YF u/HO	YF	YF u/HO	YF	YF u/HO	YF	YF u/HO
VG1	8,4 %	7,8 % (-0,6)	15,2 %	15,4 % (+0,2)	2%	1,9 % (- 1)	3,8%	3,7 (- 0,1%)	5,6%	5,6 % (0)	6,7%	8,2 (+1,5%)
VG2	7,5 %	6,7% (- 0,8)	17,4 %	14,0 % (-3,4)	1,2%	1,0 % (+0,2)	6,7%	5,6 (- 1,1%)	2,7%	2,5 % (0)	3,3%	3,0 (+0,3%)
VG3	4,1 %	3,1 % (-1)	31,5 %	19,2 % (-12,3)	0%	0% (0)	15,3%	8,2 (- 7,1%)	2,0%	1,0 (- 1,0%)	6,7%	2,7 (- 3,0%)

Tabellen viser at helse- og oppvekst bidrar til markant høyere gjennomsnitt for fravær og frafall, spesielt på VG3, hvor det skiller seg klart fra andre yrkesfaglige programmer:

- Andelen jenter på VG3 med over 100 fraværstimer er over 12 % høyere når helse- og oppvekstfag inkluderes (31,5 % mot 19,2 % uten helse- og oppvekstfag).
- Andelen elever med over 200 fraværstimer på VG3 ville vært 7,1 % lavere dersom helse- og oppvekstfag var ekskludert fra statistikken (15,3 % mot 8,2 %).
- Andelen som sluttet på yrkesfag i løpet av VG1 ville vært høyere uten helse- og oppvekst, men på VG3 ville frafallsraten vært lavere uten helse- og oppvekst, med 2,7 % og ikke 6,7 % når programmet inkluderes.

4.10 IKO-SAKER MED NÆRVÆRSFOKUS

Alle videregående skoler i Innlandet arbeider etter IKO-modellen, som vi beskrev i kapittel 3. Elever med bekymringsfullt fraværsmønster inngår i målgruppen som skal få oppfølging gjennom dette systemet.

I spørreundersøkelsen revisjonen sendte ut til de videregående skolene i Innlandet, spurte vi om hvor mange elever de hadde fulgt opp med individuelle IKO-tiltak i løpet av skoleåret 2023-24 (her omtalt som «IKO-saker»). Videre spurte vi om hvor mange av sakene som hadde som mål å øke elevens skolenærvær (videre omtalt som «nærværssaker»)⁴⁶. Tabellen under viser omfanget av IKO-saker og nærværssaker ved den enkelte skole. Skolene er sortert etter størrelse, fra høyest til lavest antall elever totalt:

Skole	Antall IKO-saker	Andel av skolens elever med IKO-sak	Andel av IKO-sakene som er nærværssaker
Hamar katedralskole	361	28,6 %	58,2 %
Gjøvik	115	10,8 %	86,1 %
Lillehammer	160	9,2 %	32,5 %
Elverum	59	6,3 %	45,8 %
Ringsaker	141	18,3 %	65,2 %
Hadeland	126	17,0 %	42,1 %
Lena-Valle	92	16,1 %	30,4 %
Sentrum	200	36,3 %	50,0 %
Storhamar	34	7,8 %	94,1 %
Solør	8	1,8 %	100,0 %
Stange	140	34,6 %	57,1 %
Valdres	61	15,1 %	57,4 %
Nord-Østerdal	58	15,1 %	39,7 %
Nord-Gudbrandsdal	40	11,0 %	50,0 %
Raufoss	85	22,3 %	57,6 %
Vinstra	88	26,3 %	10,2 %
Øvrebyen	23	7,3 %	52,2 %
Gausdal	20	9,1 %	25,0 %
Dokka	21	9,3 %	42,9 %
Jønsberg	87	38,5 %	39,1 %
Skarnes	20	11,7 %	50,0 %
Trysil	33	19,2 %	54,5 %
Storsteigen	35	31,5 %	51,4 %
TOTALT	2007	18 %	51 %

Tabellen viser at hver sjettede elev mottok oppfølging gjennom IKO-tiltak og i halvparten av disse sakene har det vært et mål at eleven skal ha økt skolenærvær.

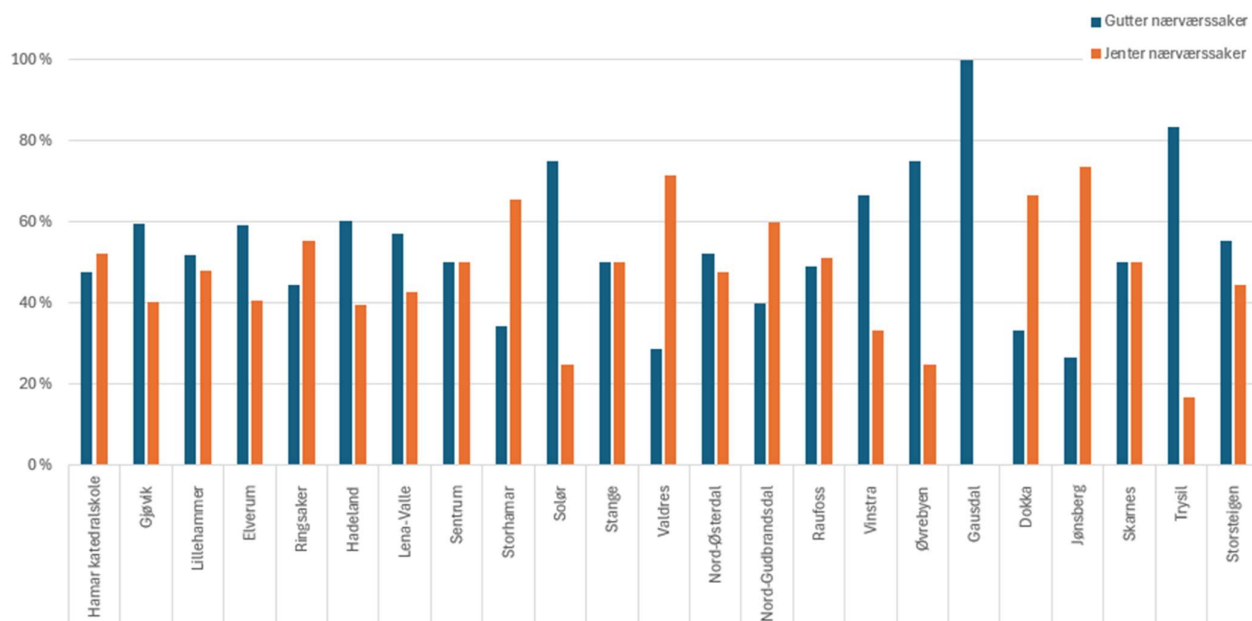
⁴⁶ Tallene som presenteres om IKO-saker er rapporter direkte fra skolene, og vi har ikke kvalitetssikret nøyaktigheten. Flere skoler oppga at de mangler konkret oversikt over antall IKO-saker, og at de oppgitte tallene er anslag basert på manuelle gjennomganger utført av skolens IKO-rådgivere. Tallene bør derfor tolkes med forbehold om mulig unøyaktighet.

Store variasjoner mellom skolene: Det er betydelig variasjon mellom skolene. Noen skoler, som Jønsberg, Sentrum og Stange, rapporterer at over en tredel av elevene ved skolen får IKO-oppfølging. Andre skoler, som Solør og Elverum, rapporterer at færre enn 8 % av elevene får oppfølging gjennom IKO-systemet. Andelen nærværssaker varierer også betydelig – fra om lag 30 % ved enkelte skoler til 100 % ved andre.

Ingen klar sammenheng mellom skolestørrelse og nærværssaker: Variasjonen i andelen nærværssaker ser ikke ut til å være knyttet til skolens størrelse. Skoler med få elever har omtrent samme andel nærværssaker som større skoler, og det er store variasjoner innen alle størrelsesgrupper.

Variasjoner etter kjønn

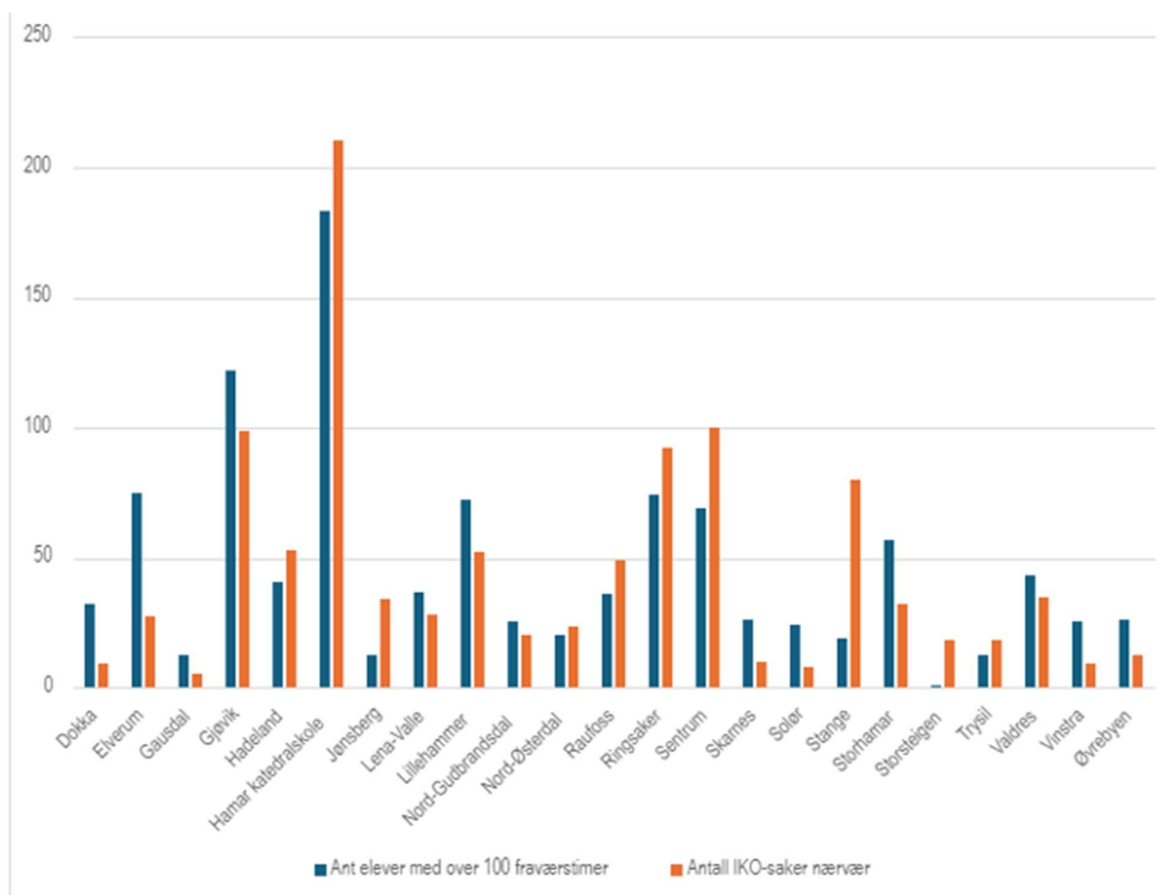
Diagrammet nedenfor viser kjønnsfordelingen i nærværssaker ved de ulike skolene. Skolene er sortert etter størrelse fra høyest til lavest elevtall totalt:

Ved litt over halvparten av skolene var det flere gutter enn jenter som fikk IKO-oppfølging med mål om økt skolenærvær.

Ingen åpenbar sammenheng mellom andel IKO-saker og andel elever med høyt fravær

Revisjonen har undersøkt om det er en sammenheng mellom antall elever med høyt fravær (over 100 timer) og antall rapporterte nærværssaker fra den enkelte skole, og sammenstilt dette i diagrammet under:

Diagrammet viser at det ikke er noen åpenbar sammenheng mellom antall elever med høyt fravær og antall nærværssaker. Ved 14 av skolene, er det flere elever med høyere fravær enn det er nærværssaker, mens ved de øvrige 9 skolene er det motsatt. Ved noen få skoler er antallet relativt jevnt.

4.11 VURDERINGER, KONKLUSJONER OG OPPSUMMERING

Dette kapittelet har besvart problemstilling 2:

Hva er omfanget av bekymringsfullt fravær ved videregående skoler i Innlandet fylkeskommune?

4.11.1 REVISJONENS VURDERINGER OG KONKLUSJONER

Hensikten med problemstillingen har vært å kartlegge omfanget av bekymringsfullt elevfravær ved de videregående skolene i Innlandet. Selv om det vanligvis ikke utledes revisjonskriterier for beskrivende problemstillinger, valgte vi å inkludere et revisjonskriterium knyttet til fylkeskommunens plikt til å ha oversikt over elevenes fravær. Dette kravet skal sikre at skolene kan håndheve reglene knyttet til fraværsgrensen og korrekt registrering av fravær på elevenes fagdokumentasjon.

Basert på fraværstatistikken fra fylkeskommunen, som gir oversikt over elevenes fravær ved videregående skoler i Innlandet, mener vi at dette kravet er oppfylt. Skolene har registreringssystemer som gir en detaljert oversikt over elevenes fravær, i både timer og dager. Systemet som brukes i Innlandet er det samme som ved andre videregående skoler i Norge og fungerer som en enhetlig plattform for registrering og overvåking av fravær.

Til tross for at fraværssystemet ser ut til å være tilstrekkelig for å håndheve fraværreglene (noe revisjonen ikke har undersøkt da det ligger utenfor prosjektets mandat), har systemet noen begrensninger når det brukes som datagrunnlag for å analysere omfanget og mønstre knyttet til bekymringsfullt fravær:

- Statistikken inkluderer kun fravær som registreres på elevenes fagdokumentasjon. Elever har imidlertid rett til å få fjernet inntil ti dager med fravær fra dokumentasjonen, noe som betyr at en del fravær ikke er med i tallmaterialet.
- Elever som slutter underveis i skoleåret, og som ofte har hatt høyt fravær før de forlater skolen, inngår ikke i fraværstatistikken.

Disse begrensningene innebærer at fraværstatistikken må tolkes med varsomhet, særlig når den brukes til å analysere omfanget og mønstre knyttet til bekymringsfullt skolefravær. Når det kan fastslås at det reelle fraværet sannsynligvis er høyere enn det statistikken viser, er dette en viktig innsikt for videre arbeid med å forstå og håndtere utfordringer knyttet til skolefravær i Innlandet.

4.11.2 FRAVÆRSOMFANGET I INNLANDET – EN OPPSUMMERING AV HOVEDFUNNENE

Revisjonen har analysert fraværsomfanget ved videregående skoler i Innlandet for skoleåret 2023-24.

Tallene for Innlandet samlet viser at nesten en av ti elever hadde over 100 fraværstimer og nær en tredel av disse hadde over 200 timer fravær.

Når man ser nærmere på hvordan fraværstallene varierer mellom kjønn, årstrinn og utdanningsfag, kan man se tydelige variasjoner i fraværsmønstrene:

Kjønnsforskjeller i fraværsmønstre – jentene topper statistikken

Andelen jenter med høyt fravær er betydelig større enn andelen gutter, både på yrkesfag og studieforberedende. På yrkesfag er andelen jenter med over 200 fraværstimer tre ganger så høy som for gutter, mens på studieforberedende er andelen 50 % høyere blant jentene enn guttene.

Fraværsmønsteret utvikler seg ulikt for jenter og gutter gjennom skoleårene, spesielt de to siste årene. Mens andel jenter med høyt fravær øker markant fra VG2 til VG3, går guttenes fravær ned i samme periode. En tilsvarende utvikling i andel elever som slutter.

Utviklingen over tid viser at jenters samlede fravær ikke bare er høyere, men også øker raskere enn guttenes.

Hvordan måler vi bekymringsfullt fravær?

Revisjonen har analysert fraværstatistikken ut fra fraværskategorier som reflekterer ulike nivåer av bekymring:

Fravær > 100 timer utgjør et fravær på minst 12 % av skoleåret for elever på studiespesialisering og minst 10 % for øvrige elever.

Fravær > 200 timer utgjør et fravær på minst 20% for elever på studiespesialisering og 10% for øvrige

Frafallsraten viser til elever som sluttet i løpet av skoleåret og kan også være relevant indikator på alvorlig fraværspromatikk.

Store variasjoner i elevenes fraværssomfang mellom ulike utdanningsprogram

Enkelte program har en høyere andel elever med omfattende fravær, som *frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign*, der 34 % av elevene har over 100 fraværstimer. I kontrast, har program som *elektro og datateknologi, idrettsfag og naturbruk* rundt 5 % av elevene med over 100 fraværstimer og under fem elever med høyere fraværssomfang enn dette.

Risikoen for misvisende statistikk

Skolene og utdanningsprogrammene i Innlandet er av svært variabel størrelse. Ved tolkning av statistikken og grafikken, er det derfor viktig å ta i betraktning at små elevgrupper kan gi store prosentvis utslag.

Helse- og oppvekstfag skiller seg ut med høyt fravær og frafall

Helse- og oppvekstfag utmerker seg med særlig høyt fravær sammenlignet med andre yrkesfaglige utdanningsprogram. For skoleåret 2023-24 hadde nesten 20 % av elevene på dette programmet over 100 fraværstimer, hvorav en tredel hadde mer enn 200 timer. På VG3 alene var fraværet mer markant: 56 % av elevene hadde over 100 fraværstimer, og over halvparten av disse var fraværende mer enn 200 timer.

Helse- og oppvekstfag påvirker de samlede tallene for fravær betydelig. Særlig på VG3 trekkes gjennomsnittet opp, og dersom helse- og oppvekstfag holdes utenfor statistikken, fremstår fraværet og frafallet på yrkesfag som langt lavere.

Store variasjoner mellom skoler i alle størrelser

Enkelte skoler har betydelig høyere andeler elever med høyt fravær og frafall enn andre, uten at fraværstatistikken viser en klar sammenheng med skolestørrelse.

Fravær er sentralt i en stor andel IKO-saker – spesielt blant guttene

Alle videregående skoler i Innlandet bruker arbeidsmodellen IKO, som står for *identifisering, kartlegging og oppfølging*, for å forebygge frafall. Elever med bekymringsfullt fraværsmønster inngår i målgruppen som skal få oppfølging gjennom dette systemet.

I skoleåret 2023-24 mottok hver sjettede elev ved videregående skoler i Innlandet IKO-tiltak, og over halvparten av sakene hadde som mål å øke elevens skolenærvær.

Guttene utgjør flertallet av de som har nærværssaker gjennom IKO-systemet ved samtlige skoler, og i snitt er det over dobbelt så mange gutter som jenter som får oppfølging.

Det er ingen tydelig sammenheng mellom høyt fravær og antallet nærværssaker ved skolene. Ved noen skoler er det flere nærværssaker enn elever med over 100 timer fravær, mens ved andre skoler er det motsatt.

4.11.3 OPPSUMMERENDE REFLEKSJONER

Denne rapporten har avdekket tydelige mønstre og variasjoner i fravær og frafall blant elever i videregående skole i Innlandet. Et gjennomgående funn er at jentene har høyere fravær og frafall enn guttene. De jentedominerte utdanningsprogrammene, som helse- og oppvekstfag med 86 % jenter og frisørlinjen med 90 % jenter, har de høyeste fraværstallene. Samtidig rapporterer skolene at det er flere gutter enn jenter som får fraværsoppfølging gjennom IKO-systemet. Dette gjør det naturlig å reise spørsmål om hvordan jentene fanges opp og følges opp, og om skolene har ulik praksis i hvordan de bruker IKO-modellen for å håndtere bekymringsfullt fravær.

Samtidig må det tas høyde for at mønstrene avdekket i denne rapporten kan være påvirket av faktorer som ikke er analysert her. Eksempelvis kan skolenes arbeid for å forhindre frafall resultere i høyere fravær blant elever som ellers ville sluttet. På den andre siden kan skoler med lavt fravær ha høyere frafall fordi de mister elever med stort fravær i løpet av skoleåret. Utdanningsprogrammene kan også spille rolle, der enkelte linjer ofte tiltrekker seg elever med sterkere teoretiske forutsetninger, mens andre appellerer til elever med en mer praktisk orientering. Andre lokale forhold kan også ha betydning for fravær- og frafallsmønstre.

5 ANBEFALINGER

Denne forvaltningsrevisjonsrapporten har blant annet som formål å gi økt innsikt om bekymringsfullt skolefravær ved videregående skoler i Innlandet. Vi håper at rapporten vil bli en del av kunnskapsgrunnlaget for fylkeskommunens videre undersøkelser og arbeid med tematikken.

Revisjonen har ingen konkrete anbefalinger knyttet til kriteriene på de to problemstillingene. Vi anbefaler imidlertid at kontrollutvalget ber administrasjonen om å gjennomgå rapportens funn og vurdere hvilke tiltak som bør iverksettes for å redusere både fravær og frafall. For å kunne sette inn målrettede og effektive tiltak, er det viktig at fylkeskommunen analyserer og forstår variasjonene i både fravær og frafall.

6 REFERANSER

- Fafo, 2023, «Kunnskapsstatus om bekymringsfullt skolefravær»
- Kirkens Bymisjon, 2023, «Snakk om skolefravær»
- Novari IKS, om Vigo, nettside: <https://novari.no/utdanning/vigo/>
- RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon. Fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020.
- Lovdata.no
- Utdanningsdirektoratet, «Forebygge og følge opp bekymringsfullt fravær fra skolen»
- Utdanningsdirektoratet, «Svar på oppdrag 2022-027 om fravær i grunnskole og videregående skole»
- Utdanningsdirektoratet, 2024, «Økt fravær i videregående skole», <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/analyser/2024/fravar-vgs-2023-24/slutter/>

Fylkeskommunale dokumenter

- Innlandet fylkeskommune, «FNs bærekraftsmål», <https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/fns-barekraftsmal/4-god-utdanning/> (7. mars 2023)
- Innlandet fylkeskommune, 2024, «Organisasjonskart», <https://innlandetfylke.no/om-fylkeskommunen/organisasjon/organisasjonskart/>
- Innlandet fylkeskommune, Fylkestinget 21. februar 2023, «sak 4/2023 - Regional plan for det inkluderende Innlandet 2023-2026 (2030) – Sluttbehandling»
- Innlandet fylkeskommune, Innlandsstrategien 2020 – 2024
- Innlandet revisjon IKS, 2023, Forvaltningsrevisjonsrapport – Oppfølging av elever med spesialundervisning i Innlandet fylkeskommune
- Fraværstatistikk for videregående skoler skoleåret 2023-24
- Tilstandsrapport for videregående skole 2022-23
- Mobbeombudets årsrapport 2022-23
- Rutiner og veiledere:
 - o IKO-veileder
 - o Overgangsrutiner for overgang ungdomsskole – videregående skole
 - o Rutiner for skolemiljøsaker
 - o Prosedyre for å sikre et godt og trygt skolemiljø

Innlandet revisjon IKS

Deres ref:

Vår ref:
2024/27330-5
Paal Ivar Morken Andersen

Dato:
22.11.2024

Høringssvar på Forvaltningsrevisjonsrapport 11-2024 om Bekymringsfullt skolefravær i Innlandet

Fylkeskommunedirektøren anser at det er utarbeidet en grundig og gjennomarbeidet rapport om bekymringsfullt skolefravær ved videregående skoler i Innlandet. Dette temaet er av stor betydning både for våre elevers fremtid og for samfunnsutviklingen generelt. Rapporten gir verdifull innsikt som vi vil bruke aktivt i det videre arbeidet med å styrke elevenes nærvær og oppfølging.

Bekymringsfullt skolefravær er en nasjonal utfordring som har hatt en klar økning de siste årene. Vi vil samtidig trekke frem at Innlandet fylkeskommune ligger relativt godt an i sammenligning med andre fylker. Det var kun tre fylkeskommuner som hadde lavere elevfravær i videregående skole forrige skoleår. Dette gir oss motivasjon til å fortsette det målrettede arbeidet som allerede er i gang, samtidig som vi adresserer forbedringspunktene som rapporten fremhever.

Vi er spesielt opptatt av den nye opplæringslovens § 10-6, som lovfester fylkeskommunens ansvar for oppfølging av elevers fravær. Rapportens funn vil være nyttige i arbeidet med å iverksette lovens krav og tilrettelegge for en justert fraværsordning som trer i kraft fra neste skoleår. Denne overgangen krever både systematikk og engasjement fra alle aktører i skolesektoren.

Vi vil gjerne trekke frem noen av rapportens positive funn:

- Systematisk bruk av IKO-modellen har bidratt til tidlig identifisering av elever i risikozonen og målrettet oppfølging.
- De fleste skolene har utviklet tydelige rutiner for elevsamtaler og IKO-møter, noe som styrker samarbeidet mellom ansatte og elevtjenesten.
- Implementeringen av digitale verktøy som Conex Engage har effektivisert arbeidet med oppfølging av elever.

Postadresse:
Postboks 4404
Bedriftssenteret
2325 Hamar

Besøksadresse:
Innlandet fylkeskommune
Parkgata 64
Hamar

Telefon: +47 62 00 08 80
E-post: post@innlandetfylke.no
Internett: www.innlandetfylke.no
Org.nr.: 920717152

Rapporten peker samtidig på viktige forbedringspunkter som vi må jobbe videre med:

1. **Variasjon i implementeringen av IKO-modellen:** Det er nødvendig å sikre en mer ensartet bruk av IKO-modellens oppfølgingsplaner og rutiner på tvers av skolene.
2. **Bedre bruk av digitale verktøy:** Flere skoler rapporterer om utfordringer knyttet til bruken av Conex Engage, inkludert ineffektiv dokumentasjon og integrasjon med andre systemer.
3. **Tydeligere rutiner for oppfølging:** Enkelte skoler mangler formaliserte rutiner for oppfølging av elever med bekymringsfullt fravær, noe som kan svekke kvaliteten på tiltakene.

Innlandet fylkeskommune prioriterer dette temaet fremover. I desember gjennomføres en samling for skoleledere i fylkeskommunen, hvor Innlandet revisjon er invitert til å presentere rapportens funn og anbefalinger. Denne samlingen vil være en viktig arena for dialog og erfaringsutveksling, samt en mulighet til å konkretisere tiltak som kan bidra til å redusere bekymringsfullt fravær.

Denne rapporten vil bidra i vårt arbeid med å skape et inkluderende og trygt læringsmiljø for alle elever i Innlandet fylkeskommune.

Med vennlig hilsen

Tron Bamrud
Fylkeskommunedirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Side 2 av 2

VEDLEGG 2 METODE

Innlandet revisjon hadde oppstartsmøte med Innlandet fylkeskommune 2. september 2024. Her gjennomgikk vi prosjektplanen, planlagt metode og revisjonskriterier for den enkelte problemstilling. Administrasjonen ga relevante innspill og opplysninger for det videre prosjektarbeidet.

For å undersøke problemstillingene gjennomførte vi dokumentanalyse og en spørreundersøkelse.

Perioden for informasjonsinnhenting har vært fra september til november 2024.

Dokumentanalyse

Dokumentanalysen var viktig for å besvare den første problemstillingen som omhandler skolenes organisering av arbeidet med bekymringsfullt fravær. Analysen ble gjennomført for å få oversikt over hvordan fylkeskommunen har tilrettelagt for at skolene skal følge opp elevfravær gjennom retningslinjer, rutiner og verktøy.

Dokumentanalyse har også vært den mest sentrale metoden for å besvare den andre problemstillingen, der vi har kartlagt omfanget av bekymringsfullt fravær ved videregående skoler i Innlandet. For å besvare denne problemstillingen har vi analysert fraværdata vi har fått fra fylkesadministrasjonen og offisielt tilgjengelig statistikk. Vi har også hatt flere møter med statistikkansvarlige i fylkesadministrasjonen for å tolke fraværdataene.

Spørreundersøkelse

For å undersøke hvordan den enkelte skole har organisert arbeidet sitt og hvor mange elever de følger opp, har vi gjennomført en spørreundersøkelse. Vi bruker systemet SurveyXact til slike undersøkelser.

Vi sendte undersøkelsen som link på e-post til rektorene ved alle de 23 videregående skolene i Innlandet, og vi mottok svar fra samtlige.

I forbindelse med utarbeidelsen av spørreundersøkelsen hadde vi tett dialog med IKO-ansvarlig i fylkesadministrasjonen og to rektorer ved videregående skoler i Innlandet. Rektorene testet også undersøkelsen og ga innspill på denne før den ble sendt ut til alle skoler.

Undersøkelsen besto av spørsmål knyttet til omfanget av IKO-saker ved den enkelte skole, og andelen av disse sakene som omhandler skolefravær. Vi stilte også spørsmål om hvordan skolene har organisert arbeidet med oppfølging av elever med fraværspromatikk, herunder i hvilken grad skolene har implementert IKO-modellen.

Personvern

I forbindelse med forvaltningsrevisjonen har vi behandlet fraværstatistikk som viser så små antall at det er mulig å identifisere enkeltelever. For å ivareta anonymitet, har vi i sluttrapporten ikke gjengitt tall og andeler som representerer fem eller færre elever. Vårt rettslige grunnlag for å behandle personopplysninger er kommuneloven § 24-2 fjerde ledd. Vi behandler for øvrig personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring.

Kvalitetssikring – relevans og pålitelighet

Prosjektet er gjennomført i tråd med anbefalingene i «RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon». Standarden er gjort gjeldende av NKRF.⁴⁷ Innlandet Revisjon IKS sitt system for kvalitetssikring bygger på denne standarden.

Ved å hente informasjon fra flere kilder og benytte ulike metoder for datainnsamling, øker sannsynligheten for at revisjonen gjør riktige funn. Vi mener vi har samlet inn tilstrekkelig data til å besvare problemstillingene. I undersøkelsen har vi ønsket å se på skolenes arbeid på systemnivå i tillegg til å kartlegge omfanget av bekymringsfullt fravær.

Formålet har vært å belyse tematikken på et overordnet nivå, i motsetning til andre revisjoner der formålet har vært å belyse praksis. Etter revisjonens oppfatning utgjør opplysningene vi har innhentet relevant og tilstrekkelig grunnlag for å besvare problemstillingene og vurdere hvorvidt fylkeskommunen oppfyller kriteriene vi har vurdert den opp mot. Samtidig er det viktig å være oppmerksom på at opplysningene i rapporten er et utvalg av fakta og at det kan være flere faktorer som ikke er inkludert i vår analyse som kan påvirke datamaterialet vi har innhentet. Revisjonen har vært oppmerksomme på dette når vi har gjort vurderinger opp mot problemstillingene.

For at informasjonen skal være mest mulig presis og nøyaktig, har fylkeskommunen verifisert referat fra oppstartsmøte, vi har drøftet faktagrunnlaget i rapporten som gjelder fraværdata med fylkesadministrasjonen, og fylkeskommunedirektøren har uttalt seg om innholdet i rapporten.

⁴⁷ RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon. Fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020.